

KIADÓHIVATAL TELEFON: 9-77

Stc. Bokon L. Pop 10

SZERKESZTŐSÉG TELEFON 1-77

Éjféli telefon (nyomda) 2-02

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre . . . . . 1150 Lel
Félévre 600
Negyedévre 320
Egy órára 110

X évfolyam 13. szám

1929 Január 16 szerda

* 5689 év Söbat 5 *

UJ KELET

ZSIDÓ POLITIKAI NAPILAP

Coga és Vajda összeecsapása a parlamentben a zsidókérdésről és a cionizmusról

(Tudósítás a III. oldalon)

A közigazgatás reformja előtt

E pillanatban nem tudjuk megállapítani, melyik hiradás felel meg a valóságnak. Beterjesztje-e a kormány az egy szakaszos törvényjavaslatot, amely felosztja az összes községi és megyei tanácsokat és az új választásokat az enyhén módosított liberális törvény alapján vezetik le, vagy pedig az a jelentés áll közelebb az igazsághoz, hogy a kormány lemondott a felosztásról intézkedő törvényjavaslatról és már a legközelebbi napokban beterjesztik a széles demokrátiás elveken felépülő közigazgatási reformjavaslatot.

Jobbban szeretnénk elhinni az utóbbi verziót. Ugylátszik a Stere Lőréc csoportosult besszarabiai frakciónak sikerült meggyőznie a kormányt arról, hogy elhárították a községi és megyei tanácsok felosztására. Nagyon veszedelmes precedenst teremtene egy ilyen törvény, hiszen minden következő kormány részére készen kínálkozna az alkalom, hogy a párt-szemponthól ránézve kellemetlen közigazgatási tényezőket egy könnyed gesztussal megszüntessék.

Ha a kormány nem fog ehhez az olcsó eszközökhöz folyamodni, akkor mélyseges alkotmányos érzékéről fog tanúságot tenni. Ezért hisszük, hogy a kormány mégis a második megoldást választja és rövid időn belül tettő alá hozza a közigazgatási reformjavaslatot.

A készülő törvényjavaslat szelleme és vezető irányelve nem került még nyilvánosságra, annál kevésbé ismeretesek a részletek. Eddig egyetlenegy részletről lettek említések a lapok, de ez az egyetlen részlet arra enged következtetni, hogy a javaslat valóban demokrátiás alapelveken épül fel. A bukaresti lapok jelentése szerint a községi és megyei választásokban az új közigazgatási törvény szabványt jogot fog biztosítani a nőknek.

A nők választójoga rendkívüli horderevű kérdés. Nemesak elvi szempontból, — hiszen ma, amikor Európa csaknem valamennyi országában aktív és passzív választójoggal bírnak a nők — elképzelhetetlen, hogy egyedül Romániában ne találjon talajra ez az elsőrendű demokrátiás követelmény — de azért, mert így a szavazatok száma megkétszereződik és nem kétséges, hogy a női szavazatok tekintélyes hányadát a demokrátiás pártok fogják tudni elkönyvelni.

Valószínű, hogy a kormány a készülő törvényjavaslat megszüvegezésében nem fog felúton megállni és meg fogja vetni az alapját az egészséges decentralizációnak, amely egyedül alkalmas arra, hogy a városok és megyék életének fejlődését lehetővé tegye.

A decentralizáció azonban csak egy módon képzelhető el. Nem elég, ha a városok és megyék kellő autonómiát kapnak, fontos az is, hogy a tanácsokban kellő módon visszatükröződjék az

illető város, vagy megye nemzetiségi és osztályösszetételének képe. Amilyen fontos, hogy a nők szerepéhez jussanak az adminisztrációban, épen olyan fontos,

hogy kisebbségi polgár számarányának megfelelően találja meg képviselőit a városok és megyék tanácsában, ami ha

megtörténik, a kormány beteljesítette ellenzékben hirdetett programjának jelentékeny részét.

Királyi ukázzal megszüntették Jugoszláviában a választói jogot

Horvát embert neveztek ki kereskedelemügyi miniszterre. Munkában az önkény

Belgrad, január 15. Az új kinevezések és ugyszólván órák alatt nyélbe ütött törvények azt bizonyítják, hogy a jugoszláv diktatura hosszabb időre ottmarad berendezkedni. A ma történt kinevezések sorában a legnagyobb feltűnést Mazuranics zágrábi ügyvédnek kereskedelmi miniszterré történt kinevezése keltezte, aki horvát ember és egyik legelőkelőbb horvát család ivadéka és Mazuranics Milan, volt horvát bánnak az unokája. Apja Mazuranics Vladimir híres jogász és a zágrábi Akadémia elnöke volt. Az új kereskedelmi miniszter

eddig nem vett aktív részt a politikában és távol tartotta magát a horvát parasztdemokrata koalíciótól is.

Egy másik miniszteri kinevezés is megjelent a hivatalos lapban. Koszta Komandú, belgrádi polgármestert postá miniszterre neveztek ki és megbízták a belgrádi Marinkovics külügyminiszter ideiglenes helyettesítésével. Elcsik tehát az a kombináció, hogy a külügyek vezetését Balugdzsics berlini követre bízzák, aki orosz és német szimpátiáiról ismert.

Korosce dr. közlekedésügyi miniszter aki eddig a szlovén néppárt vezetője volt, tegnap bejelentette, hogy kilép a párt keretéből. Ez a lépés meglehetősen feltűnést kelt, mert a szlovén néppártot az új törvények után sem osztják fel.

Belgrad, január 15. A hivatalos lap mai száma újabb törvényeket közöl a tisztviselők áthelyezhetőségéről és nyugdíjazásáról, továbbá a választási törvény és az önkormányzati szervek választásának hatályaon kívül helyezésétéről.

Még nincs pozitív eredmény a kölcsön ügyében

A liberálisok azzal vádolják Popovici pénzügyminisztert, hogy meg akarja szakítani a párisi kölcsöntárgyalásokat

Titulescu még mindig a népszövetségi kölcsön érdekében dolgozik

(Bucuresti-Bukarest, január 15. Az Uj Kelet tudósítójától.) A párisi kölcsöntárgyalások tekintetében még mindig ellentétes hangulat uralkodik a főváros politikai és pénzügyi köreiből. Popovici pénzügyminiszterrel eddig két távirat érkezett Párisból. Az egyikben arról tesz jelentést a miniszter, hogy hétfőn este a Ponicaréval lefolyt kihallgatása után Briand francia külügyminiszterrel, Moreauval és Risttel, a Banque de France kormányzójával, illetve alkormányzójával tárgyalt. A tárgyalások a késő éjszakai órákba nyultak el. A második táviratban azt közli Popovici Mihály, hogy a bankárok milven feltételeket szabnak a kölcsönnek.

A miniszter maga állapítja meg jelentésében, hogy a feltételek súlyosak, de reméli, hogy az utolsó pillanatban sikerülni fog azokat enyhíteni.

A kormány köreiből még mindig tagadhatatlan optimizmus tapasztalható és biztosra veszik, hogy a külföldi bankárok hozzájárulnak a 90 százalékos kibocsátási árfolyam garantálásához és csak a kölcsön összege körül lesz nehezebb a meggyőzés. A kölcsön összegével kapcsolatban a „Viitorul” azt írja, hogy az semmiképpen sem lesz 70 millió

dollárnál nagyobb. Kormánykörökben nem osztják persze a liberális lap pesszimizmusát, habár hozzátesszik, hogy egy kisebb összegű kölcsönnek is megvannak a maga tagadhatatlan előnyei. Így például

egy kisebb kölcsönt könnyebben lehet pászirozni és az első kibocsátás sikere igen fontos a többi kölcsön emissziójára.

Az első kölcsön a legfontosabb már elvi szempontból is, de az összeg nagysága nem lehet döntő szerepű azért sem, mert a mostani kölcsön után a kormány egész sor más kölcsönt is akar még kötni a külföldi pénzpiacokon investációs célokra. Ezeket a kölcsönöket az állami petróleumérdekeltségekkel és a gyufamonopóliummal fogja garantálni a kormány, amely egyébként hozzájárult ahhoz, hogy a stabilizációs kölcsön garantálására a RMS jövedelmeit kössék le.

Bukarest pénzügyi köreiből még mindig fentartással vannak a párisi tárgyalások sikere tekintetében.

A liberálisok azt hangsúlyozzák, hogy a Maniu-kormány sem képes egyedül a kölcsönt perferktuálni és ezért nemzeti kormány gondolatát propagálják.

Ezzel szemben kormánypárti részről a

liberálisokat okolják és teszik felelőssé egy a súlyos feltételek, mint a tárgyalások lassu menete miatt, egyben kijelentik, hogy a nemzeti kabinet kérdésének felvetése kizárólag politikai manőver, amelynek honorálásáról szó sem lehet.

A liberális parlamenti képviselők ma délelőtt klubhelyiségükben értekezletet tartottak, melyen többek között a stabilizáció és a kölcsön ügyében is megbeszéléseket folytattak. Az értekezlet elhatározta, hogy

a liberális párt a kölcsön gyors realizálása mellett foglal állást, mert azt sürgősnek és szükségesnek tartja.

Popovici pénzügyminiszternek a párisi sajtóban megjelent nyilatkozatait a liberálisok arra magyarázzák, hogy meg akarja szakítani a Blair-csoporttal a tárgyalásokat és a londoni piacon igyekszik a kölcsönt megszerzeni, amit a liberálisok súlyos hibának minősítenek.

Az „Adeverul” párisi értesülés szerint Titulescu még mindig olyan irányban igyekszik a kormányt befolyásolni, hogy a súlyos feltételű párisi kölcsön helyett Londonban kezdjen tárgyalásokat, mert az angol bankárok nemcsak olcsóbb kölcsönt ajánlanak, hanem hajlandók a szükséges előleget azonnal is folyósítani.

Goga izgalmas parlamenti szócsatája Vajda belügyminiszterrel a zsidókérdésről, a cionizmusról és az Új Keletről

A Kamara mai ülésén Goga a kormánynak a Zsidó Választási Blokkal kötött kartelljét támadta. Vajda belügyminiszter leleplezte Goga antiszemita agitációját és kijelentette, hogy a kormány azért kötött kartell a cionistákkal, mert becsületesen akarja megoldani a zsidókérdést

Fischer József méltóságteljes válasza Goga kirohanására

(Bucurest-Bukarest, január 15. Az Új Kelet tud.) A kamara mai ülése rendkívül izgatott atmoszférában zajlott le. Napirenden a felirati vita szerepelt, amelyhez Goga volt soros. A volt averszamus belügyminiszter antiszemita és fasiszta közötti váltakozó fantasztikus beszédében támadta a kormányt a Zsidó Választási Blokkal kötött paktumért, a Zsidó Blokk képviselő-

it és éles kirohanást intézett a cionizmus, valamint az Új Kelet ellen. Goga kirohanását Vajda belügyminiszter többször szakította felbe és így a belügyminiszter és Goga között izgalmas párbaj folyt le a cionizmusról és a romániai zsidókérdésről általában. A kamara izgalmas üléséről alábbi tudósításunk számul be:

Goga: Ismétlen, furcsa, hogy olyan párttal kötött a kormány paktumot, amelynek exterritoriális célkitűzései vannak. Goga ezután a Taradú fivérek könyvéből idéz és definiálja a cionizmust. Cionista az, aki a másik zsidót Palesztinába küldi.

A Zsidó Parlamenti Klub tagjai, dr. Fischer Tivadár, dr. Fischer József és dr. Landau e szavaknál izgatottan ugranak fel helyeikről és Indignálódva tiltakoznak Goga beállításai ellen. A süri méltatlankodó szavak között keresztülsüvit Vajda belügyminiszter szava:

„Nem vagyok antiszemita, de tiltakozom a cionistákkal kötött paktum ellen“

A felirati vita első szóelőke Goga volt, aki beszédje elején a liberálisokkal foglalkozik, majd élesen támadja a kormányt a szocialistákkal kötött paktum miatt. Ezután a Zsidó Választási Blokkal kötött kartellre tér rá a volt belügyminiszter. — Mindenekelőtt — mondotta — el kell osztanom egy tövítelt, amelyet az érdekeltek saját rólam terjesztett. Nem vagyok antiszemita. Egy hang a többség oldaláról: Ez a körülményektől függ. — Nem vagyok antiszemita — ismétli Goga, mert ez vallás és felekezet közötti gyűlöletet jelent, ami tőlem távol áll. A háború előtt, ha meg is történt, hogy kizsátoztam kizsátoztam egy faj ellen, ezek az

ösztörök felolvadtak a háború lángjában és most már magasabb morális szempontokból nézzük a dolgokat. — Ez azonban nem jelenti azt, hogy nem fogok tiltakozni mindazok ellen a kik nem állampolgárok, akik meggyűlölettel jönnek hozzánk, erre az áldott földre mint valami Kaliforniába, hogy osztozkodjanak ingünk fölött. Amikor kormányon voltam, népszámlálást rendeztem, hogy ezeknek az idegeneknek számát meg tudhassam. — Mindenesetre tiltakozom ama paktum ellen, amelyet a kormány egy exterritoriális párttal kötött, amelynek objektuma természetesen a határon túl van.

„Hagyja nekünk a cionistákat, mi önnek hagyjuk Fildermant“

— A cionizmus az a kulissza, amely mögött Ön antiszemita agitációt fejt ki. Nekünk az a célunk, hogy megoldjuk a zsidókérdést. Inkább állunk szóba azzal aki azt mondja, hogy cionista, mint azzal, aki a körülményekhez képest magyarnak, románnak, vagy németnek vallja magát. Kössünk kompromisszumot egymással.

séggel akarok érintkezést keresni, akkor azoknak legitim képviselőjéhez fordulok, nem az exterritoriális cionistákhoz. Olvassa el belügyminiszter ur elől az Új Keletből, hogyan fogadták Fischer Józsefet Máramarosban. Mint valami alkirályt. Olvassa el Iuga prefektus üdvözlő beszédét.

Hagyja Ön nekünk a cionistákat és mi Önnek adjuk Fildermant és a többieket.

Vajda: Ez a beszéd azt az időt juttatja eszembe, amikor Goga Nagyváradon az ortodox zsidóságnak megköszönte a voksokat.

Meg kell szünjön az a helyzet, hogy én ütöm a te zsidódat, te ütöd az én zsidómat.

Dr. Lázár Ilés máramarosi képviselő szólásra emelkedik: Minthogy itt máramarosi képviselőtársamat támadták meg, engedjék meg, hogy

Goga: A cionizmus Erdélyben a zsidóság magyarosítási eszköze. Itt van az újságjuk, az Új Kelet — és dossziéjából kiveszi az Új Kelet több példányát

megköszönöm Fischer Józsefnek igaz hazafias beszédét, amit az egész választási kampány alatt a máramarosi zsidósághoz utmutatásul és irányításul intézett.

egy hatalmas napilap, amely a magyar kultúra szolgálatában áll és magyar nyelven közöl költeményeket és regényeket.

Goga ezután a gyulafehérvári pontokról beszél és hatalmas fajvédő filipikában támadta a gyulafehérvári pontok szellemét.

Ez azonban a magyarság parazita megnyilatkozása. Hamár azonban a magyar

Vajda antiszemita agitációval vádolja Gogát

Vajda közbeszól: Nagyon egyszerű magyarázatát tudom adni ennek. Mi ahelyett, hogy antiszemita diákmanifesztációkat rendeztünk volna... Goga közbekiált: En nem rendeztem! — Pardon — ríposztózik a belügyminiszter — mióta azon a helyen ülök, ahol egykor Ön, bizonyítékok vannak a kezében. Landau besszarábiai zsidó képviselő izgatottan ugrik fel a helyéről és Goga fel kiált: Ön december 10-re antiszemita diákokat küldött Kisenybe. Vajda: Bizonyítékaink vannak, hogy Goga személyesen irányította az antiszemita agitációkat, amikor mi

a demokráciáért harcoltunk. Duca más szisztémával dolgozott. Ő ügyesebb volt. Nem közvetlenül rendezte az akciókat, hanem ügynöke, Tatarescu útján. Egyébként — azért kötöttünk paktumot a cionistákkal, mert nem akartam szóbaállni a zsidó szavazatok kufáráival, Fildermannel.

Miért kötött a kormány a cionistákkal paktumot

— Azért kötöttünk paktumot a cionistákkal — folytatja Vajda belügyminiszter — hogy ne kelljen boesánatkérő táviratokat küldeni Newyorkba és Londonba és ne kelljen megalközödni külföldi küldöttségek előtt. Goga: En alázkodtam meg? Talán ököllel... Vajda: El kell ismernünk, hogy vannak az országban zsidók, akik jogokat követelnek. Goga: Igazuk van. Vajda: Hogy felekezeti vagy nemzetiségi alapon követelik-e ezt a jogukat, ez az ő belső dolguk. A becsület és a román érzés követeli meg, hogy ezeket a jogokat megadjuk. Amikor mi a Zsidó Választási Blokk reprezentánsaival paktumot kötöttünk, becsületesebben jártunk el, mint mikor (és itt a belügyminiszter dossziéjából egy zsidó röpiratot vesz ki) Goga 1926-ban ezzel a röpirat-

Ugyanekkor Duca és Bratianu Vintila stették paktumot költai Fildermannel és Goga is kötött volna ha ötven százalékkal többet ajánlott volna Fildermannel.

— Goga: Mikor kormányon voltam, nem akartam szóbaállni Fildermannel.

tal kért Szatmáron és Nagyváradon zsidó voksokat.

E szavakra Goga is dossziéjába nyúl: — Itt van a jelenlegi kormány jidis manifesztuma, ez hosszabb mint az enyém.

A házbán nagy derűtség támad, amely nek elülte után Vajda folytatja szavait: — Mindenesetre

előbbrevalónak tartottuk a Zsidó Választási Blokkal megegyezni, mint Fildermannel, aki a mindenkori kormányoknak felajánlkozik.

A zsidó kérdést becsületesen és morálisan kell megoldani. Nem táplálók illuziókat, hogy nekem sikerülni fog. A helyzetet mindenesetre enyhíteni kell és jobb mederbe kell terelni.

Goga: Ez elé nem fogok akadályokat gördíteni.

Vajda: Gyorsan változtatja a koncepcióját Goga ur!

**LÉLEGZETET
VERE EGY
VALDA
PASTILLAVAL**

SZANKÉAN

MEGVÉD A HÍVEG, NEVESSÉG ÉS BACILLUSON ELLEN
EZEN KÉSZÍTMÉNY FERTŐTLENÍTŐ SZERZÉ IMPREGNÁLJAN
A LEGÉRMEKTELENEBB BESZÉKET IS ÉS MEGVÉDI A TÖR-
KOT, MELLET ES TUDÓY MINDENFÉLE INFLAMATÍO SÉRÜLÉS
ÉS MEGTÁMASDAS ELLEN

GYEDEREK, FELNÖTTEK ÉS ÖREGEK
VEGVÉTEK AZONNAL ÉS TARTÁSOK
MINDÉG RÉZNÉL

A DOBOZ FAC-SIMILJE
KAPHATÓ MINDEN
GYÓGYSZERTÁRSÁBAN

Fischer Józsefválaszol Gogának

Goga „elvesztette” emlékezőtehetségét

Goga beszédének végével dr. Fischer József kért személyes kérdésben szót és a következőket mondotta:

— Meggyöttem, hogy a választelirati vitában minden párt ellenfelet keresett magának, amelyen bosszuját kitöltheti. A liberálisok a nemzeti parasztpárban találják meg ezt az ellenfelet, a néppárt pedig a Zsidó Parlamenti Klubot választotta ki ellenfelként (derűtlenség) és azt hiszi, hogy a támadó stílust megengedhető magának venni szemben.

— Szeretnék Gogának néhány kérdést feltenni. Emlékszik-e Goga ur arra, hogy 1926-ban Dori Popovicussal együtt választási kartell kötött Mayer Ebnerrel és a bukovinai cionistákkal?

Goga: Nem emlékszem. (Derűtlenség)
Fischer József: Böcsásson meg, de én nem ismerem az Ön pártjának kulisszatitkait.

Goga: Jöjjön Mayer Ebner és mondja

Fischer József kioktatja Gogát a cionizmusról

Dr. Fischer József: Böcsásson meg, de bizonyítékaim vannak, de egyébként is Prie Octavian, a mi szövetségünk segítségével választották meg és a mi szövetségünk segítségével tették rá a kezüket Kolozsvár városára.

A választások után önként, a néppárt cserbenhagyta az az ellenzéki kartell, amelyben önként kivül a nemzeti parasztpárt és a zsidók tömörültek. Az aversecsanusi hűtlenségi cserbenhagyás fegyvertársukat, a nemzeti parasztpártot, mi zsidók azonban kitartottunk a demokrácia zászlaja mellett és ha ez így van, uraim, joggal kérдем, vajjon tehát-e valaki szemrehányást, amiért a zsidókkal paktumot kötött. Goga azt kifogásolja, hogy a nemzeti parasztpárt egy exterritorialis párttal kötött paktumot. Goga azonban nem ismeri ezt a kérdést, tehát nem is szólhat hozzá.

Goga: Instruálni akar?
Dr. Fischer József:

A cionizmus nemzetközi mozgalom, amely nemcsak Romániában létezik, hanem a világ összes államaiban. A zsidóság a Népszövetség approbálásával újjáépítheti nemzeti otthonát azon zsidók számára, akik az ősi hazájában akarják egzisztenciájukat megteremteni.

Goga: Szóval ott van a hazájuk?

Dr. Fischer József: Ősi hazáról beszélünk, ami pedig az országot illeti, amelyben élünk, magatartásunkkal bebizonyítottuk, hogy jó hazafiak vagyunk, hiszen mi voltunk az elsők, akik alkalmazkodni tudtunk az új hazához.

Goga: Akkor miért nem beszélnek románul és miért írják magyarul az újságjukat.

Dr. Fischer József: Igyekeztünk oda-hatni, hogy a zsidóság megtalálja lelki köteleit a román néphez és hogy ha

„Cuzát is jobban lehet tisztelni, mint Gogát”

Emil Fagure (független képviselő, a Lupta szerkesztője): Olyan őszinte most

Eza Dr. Némeda Szukas
p. porca-
számpóni i.
Akasztó fel
szab.

meg, hogy volt-e valamikor dolga velem.

Ha Dori Popovici megkötötte azt a paktumot, amelyről Ön beszél akkor elég rosszul tette.

Dr. Fischer József: Ismétlem, nem ismerem az Önök kulisszatitkait, de kijelenthetem, hogy Mayer Ebnerék támogatásával Bukovinában többséghez jutott, a legutóbbi választások alkalmával pedig nem tudtak elérni szavazatokat. És emlékszik-e arra, hogy

1926-ban a községi választások alkalmával a liberálisokkal szemben az erdélyi zsidókkal is paktumot kötött a néppárt.

Goga közbeszólt: A cionistákkal?
Dr. Fischer József: Igen, azzal a párttal, amelynek elnöke én vagyok.
Goga: Nem igaz.

újságunkat magyarul írjuk, Önök nagyon jól tudhatják, hogy ennek oka az erdélyi zsidóság magyar kulturája, amelyben nevelkedett. Ha meg akarjuk győzni ideálunkról ezt a zsidóságot, olyan nyelven kell szólunk hozzá, amit megért.

Goga: Tíz esztendő alatt megtanulhat-tak volna románul.

— Önök nem járultak hozzá, hogy románul is beszéljünk, mert azokat az iskolákat, ahol románul tanulhattak volna a zsidó diákok, tönkretették.

Goga: Én tettem talán tönkre?

Dr. Fischer József: Ön is Goga ur. Goga azzal vádol bennünket, hogy exterritorialisak vagyunk.

Hogyha Herbert Sámuel, lord Alfred Mond volt angol miniszterek jó és hasznos állampolgárai tudtak lenni Nagybritániának, nem tudom miért nem lehetnének mi is jó és hűséges polgárai ennek az országnak. (Nagy taps.)

— Fentartom magamnak a jogot, hogy ebben a kérdésben bővebben válaszoljak Gogának. Ettől eltekintve azonban ki kell jelentenem, hogy a kormány a velünk kötött paktummal nem akart egyebet, mint hogy megmutassa nekünk, zsidóknak, hogy egyenlő polgárai vagyunk ennek az országnak. Hígyje el Goga ur, hogy becsületesebb dolog paktumot kötni azokkal, akik az országnak jó fiai, mint egy olyan paktumot, amelyet felruhát. (Nagy taps a többség oldaláról.)

Goga: A gyulafehérvári pontok alapján áll-e Ön vagy nem?

Dr. Fischer József: Igen! Azt hittem, hogy amikor Goga beszéde elején kijelentette, hogy nem antiszemita...

Goga: Nem vagyok az!

is, mint régen? Legyen őszinte Goga ur! Nézze meg Cuzát, aki beismeri, hogy antiszemita és ezért a magatartásáért önköz mértén még tisztelni is lehet. (Derűtlenség.)

Dr. Fischer József: Nagy életérettel vettem Gogának azt a kijelentését, hogy nem antiszemita, ő azonban eklatáns bizonyítékát adta annak, hogy milyen őszinték a szavai.

Idegenekről beszélt, akik az országba besurrantak. Szerinte csak Máramarosban él 60 ezer ilyen idegen, akik alatt természetesen a zsidókat érti. Beigazolódott azonban, hogy Máramarosban összesen harmincezer zsidó él.

Goga: Én csak harmincezret állapítottam meg.

Dr. Fischer József: Az ön népszám-

lálása hatvanezerről beszél és módját fogom találni annak, hogy foglalkozzam még ezzel a kérdéssel.

Ezután Fischer József Goga felé fordulva mondja:

Bármit is csináljon Goga, bárhol is támadjon bennünket, mi soha nem fogunk

A Neues Wiener Journal főszerkesztőjének gyilkosa a bécsi bíróság előtt

Bécsből jelentük: A bíróság ma délután kezdte meg Pöflnek, a Neues Wiener Journal elbocsátott közgazdasági szerkesztőjének bűnperét, aki hónapokig ezeltől a hitizengeni kerületi büntető tanács előtt tárgyalás közben több re-

válaszolni, soha nem fogunk reagálni erre. Haladni fogunk a magunk útján, meri mi pozitív munkát akarunk végezni a zsidó nép és az ország érdekében.
Dr. Fischer Józsefet beszéde végén a vel a parlament ikes ünneplésben részesítette.

Utána még Panfil Seitaru és Emil Fagure vitalkoztak személyes kérdésben Gogával. Az ülés este kilenc órákor, izgatott hangulatban ért véget.

volverlövessel megölte Wolf Brunót, a lap főszerkesztőjét. Pöfl ellen az ügyészség a gyilkosság büntetetének vádját emelte. A tárgyalás iránt óriási az érdeklődés. Számos osztrák és külföldi újságíró idéztek be tanulak.

Kétévi börtönre ítélték egy kolozsvári borbélyinast, aki egy átmulatott éjszaka után revolveres rablótámadást követett el

(Cluj-Kolozsvár, január 15. Az Uj Kelet tudósítójától.)

Borbély János 18 éves kolozsvári fodrászinas állott ma vádlóként a törvényszék Manoliu-tanácsa előtt. A rablással és gyilkossággal kísérletével vádolt ifjú megtörtén foglalt el helyét a szorongos börtönor mellett a vádlottak padján. A bíróság már több szürke és unalmas per tárgyalta le s épen ezért a tárgyalás megkezdése előtt néhány percnyi szünetet rendelt el az elnök. A súlyos vádakkal illetett ifjú alig bírja leplezni izgatottságát, nem mer senkivel sem szembenézni, mélyen lesüti szemét és szinte dacosan hallgat.

Vége Manoliu elnökkel az élen a tanács elfoglalja helyét s kezdetét veszi egy érdekes részletekben bővelkedő tárgyalás.

A vádat képviselő Boca ügyész kíváncsian fürkészi a vádlott arcát s az areonásokból igyekszik kiolvasni, hogy az első látásra ártatlan fin tényleg képes-e olyan súlyos bűncselekményekre, mint amilyenekkel vádolják.

— Hogy hívják? — fordult az elnök a vádlotthoz.

A vádlott, mintha álmodozásából rázták volna fel, felugrik helyéről s zavartan kérdi:

— Parancsol?

Az ismételtlen hozzáfűzött kérdésre elmondotta, hogy Borbély Jánosnak hívják, 18 éves mult, édesapja Borbély Károly kolozsvári iparos, nem régen vált feleségétől, aki Bécsben él.

A revolveres rablótámadás

Felolvassák a vádiratot. Borbély János az elmúlt október 23-án reggel hét órákor beállított a Györgyfalvi uton lévő Asztalos-féle fűszerkereskedésbe, ahol arra kérte Asztalost, hogy váltson fel neki 100 lej. Mialatt a kereskedő benyult a pénzesfiókba aprópénzért, a félig-meddig illuminált ajtóban lévő fiatalember revolvert rántott elő s rászegte a meglepett Asztalosa.

— Adj háromszáz lejt, vagy meghalsz — kiáltotta, de a következő pillanatban már meghuzta a ravaszt és meghuzta mégegyszer. Szerencsére a golyók a kereskedőnek csak balváltat furtak keresztül, úgy hogy könnyű sérüléseknek az árán menekült meg. Borbély János néhány másodpercig megdöbbenve nézett a jajveszékelt emberre, amikor látta, hogy a dördülés zajára mind többen futnak a fűszerkereskedés felé, kezében a füstölő revolverrel kirohant az ajtón és vad futással menekült a Honvő utcán végig. Örült hajszá vette kezdetét s Borbély János már két tűz közé került. Látta, hogy nem tud egérvat venni s még mielőtt lefoghatták volna, revolverével fejelte magát. A golyó csak

koponyacsontját horzsolta s így megmenekült a haláltól. Néhány nap múlva pedig az ügyészség fogházában várta a további sorsát.

Az utolsó hajnal

A rablón és gyilkossági kísérleten kívül lopással és szélhámosással vádolta Borbélyt az ügyészség. Gazdájának Técsy borbélymestertnek nevében beállított Dombi fodrászhoz, akitől gazdája nevében 1300 lejt esalt ki. Ugyanaz nap Técsyöl 50z lejt lopott el. A pénzzel este beállított az egyik nyilvánosházba, ahol pezsgő mellett reggeliz mulatott. Sírva vigadott reggelig az éjjeli mulató hölgyeivel s többször fakadt ki keservesen szülei ellen, akik, mint ahogy ő mon-dotta, életének megromtói.

Reggel bores fővel állított be az Asztalos-féle fűszerkereskedésbe, ahol a rablótámadást elkövette.

— Miért tetted mindezt. — fordult a vádlotthoz Manoliu elnök.

Borbély János hangja megcsuklik és szinte fuldokolva válaszol:

— Nem akartam, nem tudom, hogy követtem el. Én csak magammal akartam végezni, hogy végre ne keljen többé tanuja legyenek a szüléim közötti csunya jelenteknek. Hiszen én becsületes ember akartam lenni, tanulni szerettem volna, de minden megdőlt azon, hogy édesanyám Bécsbe ment és itthagytott bennünket.

— Tudja, hogy azokért a büntetékért, amelyeket elkövette, súlyos büntést is elő a törvény.

— Borbély János a kezével legyint és keserűen mondja:

— Nekem már ugys minden mindegy, nem akarok többet élni és ahogy alkal-mam nyilik rá, végzek önmagammal.

Két évi börtön

Az ügyész az enyhítő körülmények figyelembevételével rablás és gyilkossági kísérlet, valamint szélhámoság miatt kérte a vádlott elítélését, aki egyébként büntetett előéletű. A védő felsorakoztatta azokat a pszichológiai okokat, amelyek a végzetes tettekhez vezették Borbély Jánost, rávilágított a vádlott lelkiállapotára, azután az éjszaka után, hogy öngyilkossági szándékkal, mámoros fővel állított be Asztalos fűszerkereskedésbe, akiknek megtámadását valószínűleg beszámíthatatlan állapotban követte el.

A bíróság tanácskozára vonult vissza majd Manoliu elnök kihirdette, hogy a törvényszék kétévi börtönrel sújtotta Borbély Jánost. A vádlott fellebbezett.

Hirdessen az Uj Keletben

Szerda,
T
(Bucure
Kelet tud
vasuti sz
vár-buk
Prunisor
Temesvár
ugyanis
síklott a
nyilt pály
zetői segé
Prunisor
Re
A sv
(Arad, j
sitójától).
gyilkosság
ma délután
rendőrség-
zata Schle
ratanárnó,
szám alatt
sabb pontj
meretlen t
Schleiche
tizenny ó
amikor iel
lyába. A
külföldi ro
azonban
tak — abb
Schleicher
lakihez —
feljöttek, d
rokonuk la
mentek ére
felvilágosít
Amáliát sz
földi rokon
Mini
lyos
Budapest
mai tárgya
lentésiet is
Palaky szav
fa. Pichler
nya szerint
sos balcses
vejtéztében
halottkémi
től veronán
konstatálta
logatás elős
Ezután is
lenőző or
sól. F. je
hogy a P
veronán
völt a ha
gelés
Az ellenőrz
tája meg, l
tak s azoko
lehetett felt
Az iratok
Erdélyi Béla
elő, hogy m
elhangozott o
hangoztatja
hogy őt a
hogy fész
dékba lefo
le
De tiltakozn
lány a vízsz
mási elfog
Hilda hiszté
és így vallo
Erdélyi ez
bennében té

Nagy vasuti szerencsétlenség Temesvár és Turnuseverin között

(Bucuresti-Bukarest január 15. Az Uj Kelet tudósítójától.) Hétfő este nagy vasuti szerencsétlenség történt a temesvári-bukaresti vonalon fekvő Tamna és Prunisor állomások között. A 11 számú Temesvár felől haladó gyorsvonatnak ugyanis még ki nem derített módon kisklott a postakocsija, mire a vonatot nyílt pályán megállították. A vonat vezetői segítségkért kérték úgy a közeli Prunisor állomástól, mint Turnuseve-

rinből. A prusiori állomásfőnök utnak is indított egy mozdonyt, több munkással, hogy a bajbajutott vonatot kisegítsék kellemetlen helyzetéből. De ugyanakkor Turnuseverinből is elindítottak egy szerelvényt. A két segélyvonat Prunisor állomás bejárájánál váratlanul szembekerült és minthogy a pálya éles kanyarulatára miatt egyik sem tudott fékezni, el-

kerülhetetlen volt az összeütközés. A karambol folytán öt munkás meghalt, három pedig súlyosan megsebesült és a két szerelvény pozdoriává zúzódott. A vizsgálat megállapította, hogy az összeütközést az állomás bejárájánál szolgáló teljesítő váltóór gondatlansága idézte elő, aki felsőbb utasítás nélkül indította el a turnuseverini szerelvényt. A váltóórt letartóztatták.

Rejtélyes módon meggyilkolták Schleicher Amália zongoratanárnőt Aradon

A gyilkosok sállal fojtották meg a hatvanhatéves zongoratanárnőt

(Arad, január 15. Az Uj Kelet tudósítójától.) Arad közönségét rejtélyes gyilkosság tartja izgalomban, amelyre ma délután négy órakor tört rá az aradi rendőrség. A rejtélyes gyilkosság áldozata Schleicher Amália, 66 éves zongoratanárnő, akét a Deák Ferenc ucca 3. szám alatti lakásán Arad legforgalmasabb pontján gyilkoltak meg ezideig ismeretlen tetesek.

Schleicher Amáliát tegnap délelőtt tizenegy órakor látták utóljára a lakók, amikor felment elsőemeleti lakosztályába. A zongoratanárnőnek délután külföldi rokonai érkeztek meg, akik azonban miután zárt ajtóra találtak — abban a meggyőződésben, hogy Schleicher Amália látogatába ment valakihez — eltávoztak. Estefelé ismét feljöttek, de mert ezúttal is zárva volt rokonuk lakásának ajtaja, a zenedébe mentek érdeklődni, ahol azonban azt a felvilágosítást kapták, hogy Schleicher Amáliát szombat óta nem látták. A külföldi rokonok másnap délig vártak, de

amikor látták, hogy a zongoratanárnő mégsem érkezik meg, gyanút fogtak s a rendőrséghez fordultak. Kézük meg, gyanút fogtak, és a rendőrséghez fordultak.

A rendőrség részéről két detektív s egy rendőrtiszt délután négy órakor ki szállottak a helyszínre és feltörték Schleicher Amália lakásának ajtaját. A hatósági közegek és a külföldi rokonok szemei elé borzalmas látvány tárult.

Az idős zongoratanárnő életlenül feküdt a padlagon, teste már teljesen meg volt merevedve.

Az időközben odaérkező rendőrorvos megállapította, hogy a halott erszakos halállal mult ki s nyakán fojtogatás nyomai látszóttak amelyet valószínűleg egy kendővel követtek el a gyilkosok.

A rendőrség valószínű rejtéllyel találta magát szemben. Az öreg zongoratanárnő normális viszonyban élt egy rokonával, mint többi ismerőseivel. Csendes és pedáns hölgynek ismerték

a ház lakói, aki keresetét szorgalmasan félrerakosgatta s így már elég jelentékeny összeg felett rendelkezhetett.

Az első pillanában azonban mégsem lehetett arra a konklúzióra jutnia a nyomozó közegeknek, hogy Schleicher Amália ténylegesen rablőgyilkosságnak esett áldozatul. A rokonok sem adhattak felvilágosítást arról, hogy a zongoratanárnő hol tartja a pénzét s más holmikat, ékszereket pedig a gyilkosok nem vitték magukkal.

A vizsgálat csupán azt tudta eddig megállapítani, hogy

a gyilkosok többen lehettek és miután borzalmas tetteiket elvégezték, az áldozatra zárták az ajtót és a kulcsot magukkal vitték.

Azt is lehetségesnek tartják, hogy a gyilkosok rablási szándékkal hatoltak be a lakásba s megzavarták őket, de azt sem tartják kizártnak, hogy a gyilkosság bizonyos rejtélyes okok miatti bosszú műve volt.

Minnich orvosprofesszor szakvéleménye súlyos adatokat sorakoztat fel Erdélyi Béla ellen

Budapest, január 15. Az Erdélyi-per mai tárválaszán az osztrák orvosok jelentését ismertette a büntetőtanács előtt Pálaky szavazóbíró a büntetőtanács tagja. Pichler első halottkémi bizonyítványa szerint Forgács Anna halála zuhanásos baleset után beállott szívbénulás következtében állott be. A később kiállított halottkémi jelentés ugyanottól az orvostól veronálmérgezésről beállott halálát konstatálta melyet agonális állapotban fojtogatás elősegített.

Ezután ismertették a klagenfurti ellenőrző orvosok véleményes jelentését. E jelentésekből az tűnik ki, hogy a Forgács Annának beadott veronál mennyisége már elégséges volt a halál előidézéséhez s a zsinelgélés csak siettette halálát.

Az ellenőrző jelentések egyike azt állítja meg, hogy a gégeporok épek voltak s azokon kilyerőszak nyomait nem lehetett felfedezni.

Az iratok ismertetése után az előző Erdélyi Bétát szólítja a büntetőtanács elé, hogy megtehesse megjegyzéseit az elhangzott orvosi jelentésekre, Erdélyi hangoztatja ezúttal is,

hogy őt alopitalomul vádolják azzal, hogy feleséjét megmérgezte, szakadéka felé és megfojtotta. Ez ellen tiltakoznia kell.

De tiltakoznia kell Thiem Hilda szobalány a vizsgáló bíró előtt tett vallomása elfogadása ellen is, mert Thiem Hilda hisztérika, unántelligens, babonás és így vallomása nem lehet perdőntő. Erdélyi ezután arra mutat rá, hogy a börtönben bizonylag nem látták köny-

yezni, mert ő nem az az ember, aki érzelmeit külsőleg is demonstrálni szokta. Azzal a vádaskodással szemben, hogy Forgács Anna sirjára keresztet akart elhelyeztetni, kijelenti: hogy jó zsidónak tartja magát és ez a vádaskodás egészen alopitalan. A vádlott hivatkozik arra is, hogy most már beigazolást nyert, hogy a esendőörök előtt megemeltette a 10.000 dolláros életbiztosítást.

Gál védő terjesztett ezután a büntetőtanács elé két kérelmét. A védő első kérelme az, hogy a bíróság az orvosszakértők kihallgatásánál alkalmazzon hites gyorsírókat, akiknek tiszteletdíjat a védelem viselni hajlandó. Ezután előterjesztett második kérelmében a védő azt kérte a bíróságtól, hogy a szakértők az előző szakvélemény elhangzásánál ne tartózkodhassanak a tárgyalási teremben.

Az ügyész ellenzi a védőnek mindkét kérelmét s a bíróság azokat el is utasítja.

Minnich Károly orvosprofesszor terjesztette ezután elő orvosi szakvéleményét. A szakvélemény bevezetésében megállapítja, hogy Minnich professzor Kenyeres Balázs orvosprofesszorral együtt

átvizsgálta a per orvosi vonatkozású összes ügyiratát és végig jelen volt Kenyeres professzorral együtt a per tárgyalásán.

A szakvélemény két fázisra osztja az Erdélyi-per orvosi vonatkozásait és pedig a májusi mérgezés körülményeire másrészt az elhalálozás előtti eseményekre. Minnich tanár szakvéleményében határozottan állítja, hogy a májusi mérgezés veronálmérgezés volt. Először pasztillában, utóbb folyadékban feloldva adták be a mérget Forgács Annának. A második fázis orvosi vonatkozásairól azt lelejtésében Minnich professzor kiemeli azt a feltevést, hogy az első mérgezési eset után Erdélyi már ismerhette a veronálmérgezés tüneteit s ezért jóhiszeműen nem tarthatta Forgács Anna halála napján álmát jótékony álmoknak.

A szakértővélemény elhangzása után Schadt elnök enunciólta azt a bírósági határozatot, hogy a felek képviselői csak Kenyeres professzor szakvéleményének meghallgatása után intézhetnek majd kérdéseket mindkét szakértőhöz. Ezzel a mai tárgyalás véget is ért. Folytatása csütörtökön délelőtt lesz.

Amanullah király repülőgépen elhagyta az országot

London, január 15. Az afgán követség közli, hogy Amanullah király hazafias okokból bátyja, Ilyant-ullah javára lemondott a királyi méltóságáról. A Reut-

ter távirati iroda poshavari tudósítója szerint Amanullah király repülőgépen elhagyta feleségével együtt Kabult s gépe túlhaladt az országhatáron.

Minden reumatikus fájdalmat

megszüntetik az Aspirin tabletták; fokozza a hatást, ha fájó tagjait Spirosal oldattal dörzsöli be. Minden gyógyszerárban kaphatók.

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és honi zsidóság napilapja. Főszerkesztő: Dr. Marton Ernő. Felelős szerkesztő: Jémbor Ferenc. az Uj Kelet cikkeinek utányomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

— Karácsony Benő gyásza. Súlyos csapás érte Karácsony (Klärmann) Benő dr.-t, az országos névű író, a kolozsvári ügyvédtársadalom reprezentáns tagját. Tegnap temette el Váradon édesapját Klärmann Józsefet, aki csöndes munkáselet után, 72 éves korában hunyt el. Karácsony Benő gyászát az teszi fölöttébb megrendítővé, hogy alig két héttel ezelőtt édesapja halt meg. A kiváló író iránt városszerre óriási részvét nyilvánul meg, úgy kártársai, mint a művész és íróvilág körében.

— A szoviet gabonát vásárol. Berlinből jelentik: Moszkvai jelentés szerint az orosz szovjet már eddig négy millió tonna külföldi gabonát vásárolt össze a lakosság élelmiszer ellátására.

— Leszakadt a tribün a boxmérkőzésen. Londonból jelentik: Lancasterben tegnap este a fedett uszodában egy box mérkőzésen a medence felett felállított tribün leszakadt és nyolcvan néző a deszkaalkotmány darabjaival együtt a halláb mélységű medencébe zuhant. A közönség körében pánik keletkezett s csak nehezen lehetett ismét rendet teremteni. Több súlyos sebesülés történt.

— Csatornába zuhant egy katonai autó. Párisból jelentik: Meaux közelében tegnap egy katonai autó tizenhét katonával az Oure-csatornába zuhant. Két katona a szerencsétlenségéből életét veszítette, nyolcan többé-kevésbé megsebesültek. A teherautó teljesen összetört.

— Letartóztattak egy csempészni akaró amerikai nagyiparost. Párisból jelentik: A Havas távirati iroda Willeből származó tudósítása szerint a vámhatóságok tegnap letartóztatták Karleper amerikai nagyiparost, aki inge alatt selemkendőbe kötve egy millió frank értékű gyöngygyöngyöket akart a határon átcsempészni.

— Szünőfélben a berlini spanyolnáthajárvány. Berlinből jelentik: A fővárosi könyvnyomtatás szerint a spanyolnáthajárvány Berlinben szünőfélben van.

— Egy ski-társaság borzalmas autókatasztrófája. Rómából jelentik: Trentinói jelentés szerint egy ski-társaság autója tegnap a város közelében levő műúton szakadékba zuhant. A társaság két tagja azonnal meghalt, többen súlyosan megsebesültek.

— Foch marsall nagybeteg. Párisból jelentik: A világháború francia generális-színusza Foch marsall, napok óta súlyos betegen fekszik. Betegségénél tegnap orvosi konzilium volt, mely a marsall számára a legnagyobb nyugalmat írta elő. Foch marsall szívgyöngésében szenved, ami a beteg magas korára való tekintettel, erős aggodalomra ad okot.

— Svájc nem enged meg a toborzást az idegenlégióba. Berlinből jelentik: A Wolf Távirati Iroda berni tudósítója szerint a svájci szövetséges tanács és a berni francia követ között megbeszélések folytak le az idegen légió svájci toborzása ügyében. A szövetséges tanács ezeken a tárgyalásokon diplomatikus udvariassággal leszögezte, hogy Svájc a barátságos viszony jelének tartaná, ha Franciaország lemondana arról, hogy svájci polgárokat toborozzon az idegenlégióba.

— Németországban a hirtelen fagy következtében ötven autó csuszolt le egy hegyről. Berlinből jelentik. A német főváros közelében lévő Kilometerberg lejtőjén tegnap a hirtelen beállott fagy miatt rövid idő alatt ötven autó csuszolt le a mélységbe, mert az utanyíra sikos volt, hogy az autókat nem lehetett megfékezni. A lecsuszott autók közül husz tönkrement, a többi megrongálódott. Emberéletben, kis sérülésekkel eltekintve, szerencsére nem esett kár. A leges eső és hirtelen fagy miatt Berlinben is rengeteg autóbaleset volt. A járókelők közül is számos ember megsérült.

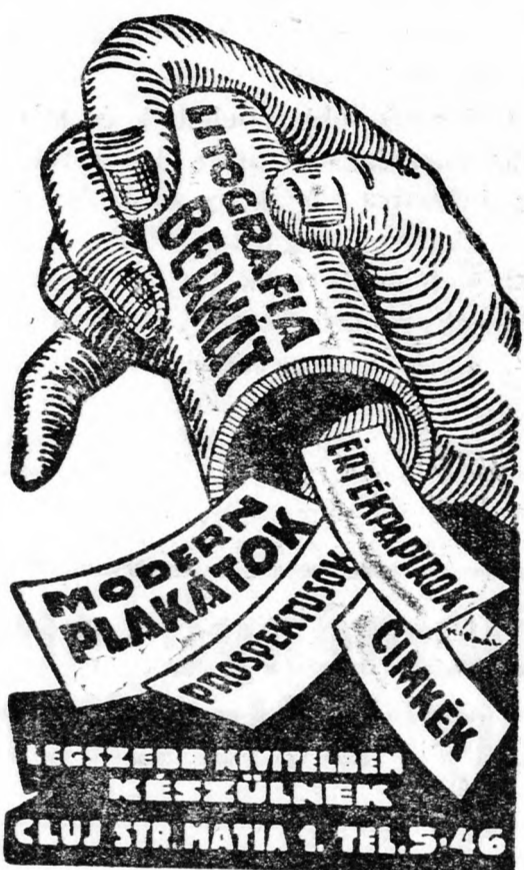
— CSUKAMAJOLAI HELYETT élvezetes esemény a józsu, kellemes, porolaku Jemelt.

— Házasság. Felsenburg Bianca és Rosmann Béla házasságot kötöttek. Minden külön értesítés helyett.

— A dési zsidó nőgyógyász jótékonycélú akciója. A dési zsidó nőgyógyász igen elmesésen oldotta meg jótékonycélú akciójának módját. A tagok rendszeresen teaestélyeket rendeznek, amelyeknek jövődelmét az aggménház és más intézmények fenntartására fordítják. A filantropikus akciókat a nőgyógyász fáradszónál elnökölté. Weinberger Sámuelné irányítja és az ő munkásságának érdeméül lehet felhozni, hogy az elmúlt év végén fát tudtak kiosztani a város zsidó szegényei között s a megyei kórház betegeit állandóan rituális étellel láthatták el. A rendszeres teaestélyekkel kapcsolatos kötelezettségüknek ezideig a következő urhölgyek tettek eleget: Weinberger Sámuelné, dr. Szörényiné, dr. Weinberger Manóné, dr. Hirsch Gyuláné, Hirsch Sándorné, Gelb Mártonné, Rosenhaj Mihályné, özv. Safirné és Léka Béla. Az ifjuság tagjai közül Katz Sárika, Surányi Erzsébet és Noé Mindi itt említjük meg, hogy a dési zsidó napközi otthon műsoros táncestélyét szombaton este fogják megtartani a prefektura dísztermében. A műsor Noszin Mór mérnök megnyitójával kezdődik, majd Lazar Irénke szavával, Horváth Géza művészeti baletet mutat be; zongorán Eisikovits Miksa fogja kísélni. Herman Katja zongoraszáma után Stern Marcsa és Gottlieb Mariska melodramát adnak elő. Hirsch Edit kuplékat, s végül Farkas Lajcsika Katz Sárika zongorakíséretével szofistáncokat fog bemutatni. Az estély rendezését nagy körültekintéssel dr. Bár Emánelné látja el.

— A Habima dési szereplésével kapcsolatban helyszíne miatt tegnap lapunkban nem számoltunk be kellő részletességgel az összes szereplők közreműködéséről s így ezuttal ragadjuk meg az alkalmat, hogy szereplésüket méltassuk. Herzele Mejhész szerepében Segál Mór felejthetetlen alakítást nyújtott, Rozelet, a feleségét Mózes zseni különleges művészi kvalitásokkal interpretálta, Eizikot, a fiukat Lax Márton játszotta el nagy sikerrel. Libket Lax Rózsi sok bájjal és érzéssel, Hovelet Lax Ilonka kreálta meglepő eredetiséggel. Végül igen jó volt Mechel Sadchem szerepében Weil Jenő. A Habima ezúton fejezi ki köszönetét a dési zsidóságának a meleg fogadtatásért, Singer Jenőnek és Katz Sárikanak pedig az estély megrendezése körül kifejtett munkásságáért. Itt említjük meg, hogy a Habima szombaton este a kolozsvári zsidó közönség előtt is bemutatkozik, mely alkalommal szintén a Herzele Mejhész kerül előadásra. A zsidó műkedvelők fellépése este fél 10 órakor a Magyar Színházban kezdődik.

— Granafels Ella Segesvár és Papp István műkritikus Budapest (London) 1928 december 25-én Budapesten házasságot kötöttek.

— Elzász is kap rádióadóállomást. Strassburgból jelentik: A francia rádiótársaság elhatározta, hogy Elzász részére Strassburgban rádióadó állomást létesít, amelynek programját felváltva francia, német és elzászi nyelvek fogják közvetíteni.

— Az újságírók álarcosbálja. A szeged legibb farsangi mulatsága minden bizonnyal a Kisebbségi Újságírószervezet szombati, február 29-iki, este rendezendő álarcosbálja lesz. Minden farsangi kedv életre kel majd ezen az estén, ahol a látványosságok egész sora fogja szórakoztatni a megjelenő vendégeket. Az estély meghívóit a rendezőség már szétküldte. Akik igényt tartanak még meghívóra, azok a titkárságnál (Caf. Motilor 28) jelentsek be igényeiket.

— Hetezer vendéget hívott meg hetvenedik születésnapjára Vilmos excsászár. Párisból jelentik: A Newyork Herald amsterdami tudósítójának közlése szerint Vilmos excsászár hetvenedik születésnapjára rendezendő ünnepségekre hetezer meghívót küldöttek szét Doornból. A születésnap ünnepségeit január huszonhetedikén tartják meg Doornban.

Színház - Művészet

A Magyar Színház műsora:

Szerda fél 9 órakor: A tábornok. (2-odszor. Napibérlet 22. szám. A, Sorozatszám: 223.)
Csütörtök fél 9 órakor: A tábornok. (Harmadszor. Napibérlet 22. szám. B, Sorozatszám: 224.)
Péntek fél 9 órakor: A tábornok. (4-ed-szer. Napibérlet 22. szám. C, Sorozatszám: 225.)
Szombat délután fél 4 órakor: Nóra. (Ifjusági előadás nagyon olcsó helyárakkal. Előadó tanár dr. Rajka László. Sorozatszám: 226.)
Szombat 6, 8 és 10 órakor: Leánysors. (Filmelőadás. Az országos leánykereskedelem borzalmas képei. 30, 20 és 10 lejes helyárakkal.)
Vasárnap délelőtt 11 órakor: Mozimatiné 15 és 10 lejes helyárakkal.
Vasárnap délután 3, 5, 7 és 9 órakor: Leánysors. (Filmelőadás 30, 20 és 10 lejes helyárakkal.)
Hétfő fél 9 órakor: A wstör. (Molnár Ferenc leghíresebb darabja, Poór Liliivel. Napibérlet 23. szám. A. Sorozatszám: 227.)

A Magyar Színház mozi-műsora:

Szerda fél 4 és fél 6 órakor: Pat és Patachon, mint potyautasok.
Csütörtök fél 4 és fél 6 órakor: Pat és Patachon, mint potyautasok.
Péntek fél 4 és fél 6 órakor: Pat és Patachon, mint potyautasok.

A Nemzeti Színház és a Román Opera heti műsora:

Szerda: Szévi János borbély. (Nicolescu Bassanak, a világhírű román basszista vendégfellépésével. Jótékonycélú előadás az Aero Club javára.)
Péntek: Eugenia Oneghiu.
Szombat: Elvarázsolott hercegisasszony.
Vasárnap d. u.: Főtűtök (vigjáték).
Vasárnap este: Zsidónő.
Hétfő: Gyermekelőadás.

A színházi iroda közleményei:

• A Tábornok minden este. Zilahy Lajos óriási sikerű újdonsága, a Tábornok amelynek előadására Európa legtöbb nagy városában készülnek, kerül most minden este színre a magyar színházban. Ma este másodszer, holnap este harmadszor s holnapután este negyedszer adják a Tábornokot.

Minden délután 20 és 10 lejes helyárakkal: Pat és Patachon mint potyautasok. Első előadás kezdete fél 4-kor, második előadás kezdete fél 6-kor.

Ünnepi előadások. A magyar színház most két ünnepre készül: Január 22-én lesz 200-ik évfordulója Lessing születésének. Ezt a ünnepet az egész művelt világ ünnepibe kapcsolódva a magyar színház is megüli a Bölc Nathán előadásával. Tolstoj születésének 100-ik évfordulóját pedig az Élő holttest felújításával ünneplik meg. Ugy a Bölc Nathán, mint az Élő holttest próbái hetek óta szorgalmasan folynak.

Leánysors. (A leánykereskedelem borzalmai.) A magyar színházban szombaton 6-kor, 8-or, és 10 órakor, vasárnap pedig 3-kor, 5-kor, 7-kor és 9-kor a jelenkor leggrandiózusabb, legizgalmasabb filmalkotása, a Leánysors fog színrekerülni.

Rádió műsor

Idő: közép-európai

SZERDA, JANUÁR 16. — Budapest, 9.15: A Temesváry-trió hangversenye; 12: Déli harangszó, időjárásjelentés, hírek; 12.20: Zongorahangverseny; 13: Pontos időjelzés, hírek; 15.30: Morse-tanfolyam; 16: Harsányi Gizi mesél a gyermekeknek; 16.45: Pontos időjelzés, hírek; 17.10: Hel-tay Nándor felolvasása: Jászai Mariyal köruton; 17.40: Katonazenekari hangverseny; 19: Rádióamatörposta; 19.50: Olasz nyelvoktatás; 20.30: Török est; 22.20: Gramofonhangverseny. — Berlin, 17: Szórakoztató zene; 21: Etermy zene közvetítése; Utána tánczene. — Breslau, 16.30: Török zene; 20.15: Sepp Summer dalestje lant- és gitárkísérettel. — Brünn, 12.30: Déli hangverseny; 19.15: Egy opera közvetítése. — Köln, 13.05: Déli hangverseny 16.20: Ifjusági hangverseny; 17.45: Zongorahangverseny; 20: Zenekari hangverseny. — Königsberg, 17: Török zene; 21.35: Kamarazene; 22.30: Tánczene. — Leipzig, 16.30: Hangverseny; 20: A Madrigal-együttes hangversenye; 22.15: Gramofonzene. — Milano, 12.30: Rádió kvartett; 16.30: Délutáni hangverseny; 20.30: Tánczene. — München, 12.55: Déli hangverseny; 16: Szórakoztató zene; 20: Az évad zenei slágerei; 23.15: Tánczene. — Nápoly, 17: V. Piano (szoprán) hangversenye. — Posen, 20.30: Gertrud Konatkowska (zongora) és Michel Pravidic (tenor) hangversenye. — Prága, 12.30: Déli hangverseny; 19: Kürtösök hangversenye. — Róma, 17.30: Délutáni hangverseny, 20.45: Egy opera közvetítése.

CSÜTÖRTÖK, JANUÁR 17. — Budapest, 9.15: Hangverseny; 12: Déli harangszó; hírek; 12.20: Cigányzene; 13: Pontos időjelzés, hírek; 17.15: Rádió Szabad Egyetem; 18.25: Angol nyelvoktatás; 19: Előadás a Studióból: A vén gazember; 21.10: zenekari hangverseny; 22.15: Pontos időjelzés, hírek; 22.30: Szalon-trió hangverseny. — Bécs, 11: Délelőtti hangverseny; 19.30: Operaelőadás, Utána jazz-zene. — Berlin, 20: Esti hangverseny? 21.30: Zongorahangverseny. — Breslau, 16.30: Szórakoztató zene; 21: Új rádiózene; 24: Ejjel hangverseny. — Hamburg, 17.45: Népdalok; 19.25: Közvetítés a brémai operából; 23.15: Kávéházi zene. — Milánó, 12.30: Déli hangverseny; 20.30: Operaelőadás. — München, 12.55: Déli hangverseny; 19.30: Puccini: Bohémek — közvetítése. — Prága, 12.30: Déli hangverseny; 20: Esti hangverseny. — Stuttgart, 16.15: Hangverseny; Operatársulatok; 20.15: Operaelőadás, Utána mandolinhangverseny. — Zágráb, 17.30: A Balalajka-kórus hangversenye.

PÉNTEK, január 18. Budapest 9.15: A Temesváry-trió hangversenye. 12: Déli harangszó, hírek. 12.20: Gramofon hangverseny. 13: Pontos időjelzés, hírek. 16: Mesedélután. 16.45: Hírek. 17.35: Cigányzene. 18.50: Francia nyelvlecke. 19.30: A „Hofmann meséi” közvetítése az Operaházból 22.35: Pontos időjelzés, hírek. 22.50: Cigányzene. Bécs 16: Hangverseny. 19.30: Egy dalmi előadása. 21.30: Esti hangverseny. Bern 20.15: Operaelőadás. Breslau 20.25: Egy hangjáték előadása. 21.30: Szórakoztató zene. Brünn 18.55: Egy opera közvetítése Prágából. Königsberg 20: Szimfónikus hangverseny. 22.30: Tánczene. Leipzig 22.30: Szimfónikus hangverseny. Nápoly 17: Olga di Napoli hangversenye. 21: Egy opera közvetítése. Prága 16.30: Délutáni hangverseny. 19: Egy opera közvetítése. Róma 20.45: Részletek a „Bajadér” című operettből.

Hirdessen az Uj Keletben

IRO...
D...
Apal...
(B...
A cior...
ujabb és...
ugy ide...
korlati e...
széles, h...
egyre gy...
si, ame...
vagy né...
a magya...
csak rés...
áll tehát...
gessége...
zsidóság...
ideologia...
leini aran...
nyujtsa...
ról, amel...
tinában...
Dr. Kol...
kiadásá...
tinai kof...
szüksége...
ni. Amel...
ragptól...
lésre tart...
é teszi a...
nak az e...
nek a m...
ujjféled...
törékvése...
lyekkel a...
visszatele...
afatt meg...
tárgyilago...
dályokat...
záción m...
tárgyilago...
azonban...
zető és b...
legsége...
a témáját...
szönhető...
tételni és...
maza, han...
megnyilvá...
vasmátny...
A zsidó...
ösi kapcs...
könyv a...
tudórn e...
vel foglal...
műndazoka...
gyében ez...
különösen...
fejlődését...
amit meg...
organikus...
mezőgazda...
tudatosabb...
hogya Palc...
MIN...
LEP...
Hasz...
T. LEP...
Keret...
Név: ...
Cím: ...
„U...

IRÓK ÉS IRÁSOK

Dr. Kohn Hillel: A palesztinai kolonizáció (Brit Hanoar Ezra-kiadás)

A cionista mozgalom napról-napra újabb és újabb állomásokhoz érkezik úgy ideológiai fejlődésében, mint gyakorlati eredményei tekintetében. Természetes, hogy ezt a fejlődési utat egy egyre gyarapodó gazdag irodalom kíséri, amely azonban leginkább héber, vagy német nyelven jelenik meg és így a magyar nyelvű zsidóság számára csak részben hozzáférhető. Rögóta fenn áll tehát olyan kiadványoknak szükségessége, amelyekből a magyar nyelvű zsidóság is megismerhesse a cionizmus ideológiai fundamentumát képező szellemi áramlatokat és amelyek áttekintést nyújtsanak arról a nagy ujjalépítési műről, amelyet a világ zsidósága Palesztinában végez.

Dr. Kohn Hillelnek a Brit Hanoar Ezra kiadásában megjelent könyve a palesztinai kolonizációról, elsősorban ennek a szükségességének van hivatva eleget tenni. Amellett azonban a könyv hézagpótló és pusztán ezért is megbecsülésre tarthat számot, különösen értékesé teszi az, hogy nem könyvbuvárlatoknak az eredménye, hanem oly szerzőnek a munkája aki alapos ismerője az újraéledő Palesztinának és azoknak a törekvéseknek és kísérleteknek, amelyekkel a zsidóság Palesztinába való visszatelepülését az elmúlt ötven év alatt megvalósítani igyekezett. Dr. Kohn tárgyilagosan írja le mindazokat az akadályokat, amelyek a palesztinai kolonizációs munkának az útjában állnak, e tárgyilagosságon keresztül is érezni azonban — különösen a könyv bevezető és befejező részében — azt a melegséget és odaadást, amellyel a szerző a témáját feldolgozta és amelynek köszönhető, hogy a könyv nem csupán történelmi és nemzetgazdasági adatok halmaza, hanem a zsidó nép egy nagy élet megnyilvánulásának a leírása, amely olvasmányának is élvezetes.

A zsidó népnek az anyafölddel való ősi kapcsolatának a leírása után a könyv a pracionisztikus, valamint a modern cionista kolonizálás történetével foglalkozik, részletesen ismertetve mindazokat a metódusokat, amelyek egyelőre ezek a kolonizációs történetek. Különösen a mezőgazdasági kolonizáció fejlődését kíséri fokozott figyelemmel, amit meg is indokol: Ami lényeges és organikus Palesztina fejlődésében, az a mezőgazdasági telepítés, mert ez a legbiztosabb és legbiztosabb útja annak, hogy Palesztinában egy eredeti zsidó

MINDEN KOTTA LEPAGE-nál, KVAR

Kérjen jegyzéket.
Hasznáija fel ezt a szelvényt:
T. LEPAGE zeneműosztály CLUJ.
Kerek ingyen zeneműjegyzéket.
Név: _____
Cím: _____

társadalom keletkezéssék a termelő munka és héber kultúra alapján. Az országépítő akarat a zsidó mezőgazdasági telepítésnél a legbiztosabb, ő a legmaradandóbb alakja az épülő országnak.

A kolonizáció módszereinek a megvitatása mellett (kvuca, mósve óvdim) a könyv részletesen foglalkozik a kolonizálás gazdasági tényezőivel (föld, tőke,

emberanyag) és pénzügyi problémáival. Dr. Kohn Hillel tökéletesen oldotta meg ainkban történő megoldási kísérletét is (Jewish Agency.)

Biztosra vehető, hogy az értékes könyvet nagy érdeklődéssel fogják fogadni, mert régi szükségletnek tesz eleget. De aktualitást adott a megjelenésnek az a körülmény is, hogy a palesztinai kolonizációs munka most lép ötvenedik évébe és időszerűvé vált áttekintést adni az eddig elért eredményekről és tapasztalatokról, valamint kijelölni az utat, amelyet a kolonizációnak a mai fordulóponton választania kell.

Dr. Kohn Hillel tökéletesen oldotta meg ezt a feladatot. I. a.

Január közepén ül össze Hágában a csehszlovák-magyar vegyes döntőbiróság

Prága, jan. 15. A csehszlovák-magyar vegyes döntőbiróság január 15-én ül össze Hágában, hogy ott több panasz fölött döntsön, melyeket részint a Csehszlovák Köztársaság, másrészt Magyarország ellen nyújtottak be. Az első helyen szerepel néhány magyar állampolgár panasza a csehszlovák földreform ellen. Csehszlovákia a panaszok benyújtása ellen állást foglalt és azt a nézetét védi, hogy a nemzetközi döntőbiróságnak nincs illetékessége ilyen panaszok tárgyalására, amelyek a csehszlovák állam ennélfogva kéri a döntőbiróságot, hogy illetéktelenek je-

lentse ki magát a panaszok ügyében. A döntőbiróság tehát csak afölött fog dönteni, hogy hozhat-e határozatot a csehszlovák földreform kérdésében.

A nemzetközi bíróság már a múlt évben foglalkozott Hadik-Barkóczy gróf esetével és a bíróság 1928 január 31-iki lausannei ítéletével a csehszlovák állam javára döntött. Az új panaszok ügyében történő döntéseknek nemzetközi jogi jelentősége is lesz és éppen ezért a januári tárgyalás iránt nagy érdeklődés mutatkozik. A csehszlovák-magyar döntőbiróság, amely most Hágában fog itélkezni a csehszlovák földreform ellen be-

nyújtott panaszok fölött, a trianoni békeszerződés 239-ik szakasza alapján alakult és három tagból fog állani.

A bíróság első elnöke eredetileg Kadletz tanár volt, aki azonban meghalt. A pótbíró Horn dr. tanár, aki a mostani tárgyaláson részt vesz. Magyar részről Balázs és Szladiés, a budapesti jogi fakultás tanárai felváltva működnek. Csehszlovákiát Hložba Antal dr. egyetemi tanár képviseli és mellette Gaston Jeze francia egyetemi tanár és az olasz Diana, a páduai jogi fakultás tanára működnek. A magyar panaszokat Gajzágó László rendkívüli követ képviseli.

A váltóhamisításért letartóztatott Litvinov a szovjetkormányt vádolja

A Komintern propaganda-főnöke adott parancsot a bűncselekmény elkövetésére

Páris, jan. 15. Világszerte nagy szenzációt keltett nemrégiben Litvinov orosz népbiztos öccsének letartóztatása, amit a francia igazságügyi hatóságok a szovjetkormány följelentése fogantatottak óriási összegű váltóhamisítások miatt. A fiatal Litvinov már a rendőrségi kihallgatás alkalmával azzal védekezett, hogy a váltóhamisításokat a szovjet hivatalos tényezőinek utasítására követte el. Ezt az állítást a pénteki vizsgálóbíró kihallgatáson is főtartotta és eimondta, hogy 1926. évben a Komintern moszkvai propagandafő-

kétől, Turovtól kapott parancsot a váltók kiállítására és elhelyezésére. A háromszázezer fontsterlingre kiállított váltókat Berlinből keltezték, hogy az orosz váltófelteket megtakarítsák. Értékesítésükhöz három segítőtársat talált Alchilás, Ligorius és Simon személyében. Szerinte a szovjet följelentése kettős célt szolgált. Ki akarják magukat vonni a váltók által reánk rótt fizetési kötelezettségek alól, másodsorban pedig diszkreditálni próbálták testvérbátyját. Litvinov külügyi népbiztoshelyettes.

A fiatal Litvinov ugyancsak letartóz-

tatásban levő társa. Joffe berlini bankár a vizsgálóbíró előtt kijelentette, hogy Turov 1926 áprilisában hét váltót adott át neki, összesen harmincezer fontsterling értékben. Ezt az állítást Joffe egy elismervénnyel támasztotta alá, amelyet Turov adott hatszázezer márkát átvételéről. Ugyancsak Turovtól kapta azt az írásbeli meghatalmazást, amely a váltók további értékesítésével bizza meg.

A „Matin” a vizsgálóbírói kihallgatáshoz hozzáüzi, hogy a váltóhamisítások három gyanúsítottja valóban a szovjet sötét üzelmének esett áldozatul.

Az olasz front volt főparancsnokának Dankl vezérezredesnek riadója az „Anschluss” ellen

Dankl árulással vádolja Németországot

Bécs, jan. 15. A régi osztrák-magyar hadsereg egyik legismertebb nevű vezére, Dankl vezérezredes, aki az összeomlás óta Innsbruckban el. mozgalmat akar indítani a Németországhoz való csatlakozás ellen. Ezen elhatározását ki-merítő levélben közölte Wolfi Gusztáv ezredessel, a császárhű néppárt elnökével. A levél kétségkívül foglalkoztatni fogja az egész világsajtót és szenvedélyes vitákat fog előidézni. Dankl vezérezredes fejtegetései a következőképpen hangzanak:

A bécsi dalosünnepély, amely Schubert emlékének volt szentelve, politikai célokra használtatott ki és végül valószínűsíti az „Anschluss”-orgiává fajult el. Fel kell vetni a kérdést, hogy az emberek

tisztában voltak-e avval, hogy mit cselekednek.

— Csatlakozás. kihez? Természetesen Németországhoz!

— De vajjon csatlakozzunk-e Poroszországhoz, ahhoz a Poroszországhoz, amely mindig halálos ellensége volt Ausztriának? Elfelejtettük-e már 1854-et, 1859-et, 1863-at és 1866-ot? Elfelejtettük-e már, hogy Poroszország mindig egész Európát ellenünk uszította és még a monarchia népeit is megkísérelte fellázítani a Habsburgok ellen?

— Feltéve, hogy ma Poroszország lenne elszigetelve és Ausztria rendelkezne erősebb pozícióval, hiszi valaki, hogy Poroszország csatlakozna Ausztriához és Berlin Bécs alá helyezné ma-

gát? Természetesen nem. Minden porosz, és ez becsületükre válik, a függetlenség feladását lealacsonyodásnak és szégyennek tekintené. Ha egy svájci németnek beszélne a csatlakozásról, úgy arcukba nevetne és azt mondaná: „En svájci vagyok!” A lompos osztrákoktól azonban megkívánják, hogy feladva multját, történelmét, tradícióját csatlakozzék Poroszországhoz.

— Sokat beszélnek nemzeti érzésről, népi egyívé tartozásról és hasonlokról. Nem akarom hosszasan fejtegetni, hogy a délnémetek mennyire különböznek kulturájukban, érzelmükben és lényegükben az északnémetektől, azonban fel kell vetnem a kérdést, hogy hol voltak ezek a népi momentumok a poro-

„UNIO” vegyileg fest, tisztít, Cluj.

Vidéki megbízásokat gyorsan és pontosan szállítunk.

szoknál, amikor ezek a német szövetséget elárulták. Ausztria ellen fordultak és az olaszokat, magyarokat és délszlávokat a monarchia ellen uszították?

— Az a nézetem, hogy az ilyen lávó rokonokat nem szabad egy házba zárni, mert így a fennálló idegenkedés csakhamar gyűlöletté fokozódhat. Azt hiszem, sokkal jobban kijöhetnek Németországgal, ha külön élnek, megtartanak szabadságukat és függetlenségüket.

A szenzációs és rendkívül erős támogatások után Dankl ezredes rámutat arra, hogy az új dunai államok életképtelenek, csakhamar elérkezik az az idő,

amikor belátják, hogy egymásra vannak utalva, közeledni fognak egymáshoz és a jelenlegi kis államokból valamilyen formában megalkul egy új hatalmas államszövetség, mely pótolni fogja a régi osztrák-magyar monarchiát. Ausztriának ebben az új birodalomban van a helye és ott hivatás és vezető pozíció vár rá.

— Nincsen tehát szükségünk semmiféle „Anschluss“-ra — fejezi be levejét Dankl vezér ezredes — nincsen szükségünk porosz iskolamesterekre, évszázados dicsőséges osztrák történelmünk megmutatja a jövő helyes és jó útját.

Beszélgetés Zaleszki lengyel külügyminiszterrel a kisebbségi kérdésről, Szovjetországáról, Wilnáról és a keletporoszországi problémáról

Varsó, jan. 15. A lengyel külügyminisztérium felhivatalos orgánuma, az „Epoka“ terjedelmes interjú közöl Zaleszki külügyminiszterrel, akinek agresszív fellépése a kisebbségekkel szemben a népszövetségi tanács decemberi ülésén azt eredményezte, hogy Stresemann német birodalmi külügyminiszter bejelentette a kisebbségi kérdés állandó napirenden tartását a Népszövetség értekezletén.

Zaleszki külügyminiszter terjedelmes nyilatkozatában mindenekelőtt a még mindig elintézetlen litván-lengyel konfliktussal foglalkozik és kijelenti, hogy Lengyelország számára nem létezik wilnai kérdés, mivel Wilna kétségbevonhatatlanul lengyel város. (?)

Azután Lengyelország nyugati határaitra tért át és kijelentette, hogy a lengyel kormány a jelenlegi német-lengyel határokat véglegesnek és a háború utáni erőviszonyok egyik legfontosabb pillérének tekinti. Németország igényei az úgynevezett korridorra (amelyet a békeszerződés a német birodalom területéből hasított ki Lengyelország számára, hogy az így tengeri kikötőhöz jusson, teljesen elszakította Keletporoszországot a birodalom többi részétől — a szerk.) teljesen alapatlannak és Lengyelország mindig erősen vissza fogja utasítani. Németország azon állítása, hogy Keletporoszország egyesülése a birodalommal feltétlen szükségszerűséget képez, Zaleszki külügyminiszter szerint tárgyaltalan és nem őszinte. A forgalom Keletporoszország és a német birodalom között, mondja Zaleszki külügyminiszter, zavar nélkül bonyolódik le és sokkal fontosabb a 30 milliós lengyel állam számára a tengerhez való kijutás, mint közvetlen határ a kétmillió Keletporoszország és a német birodalom között. A korridor különben etnográfiai szempontból tisztára lengyel terület.

A külügyminiszter aztán az orosz problémával foglalkozik és leszögezi, hogy Lengyelország viszonya Szovjetországhoz minden tekintetben lojális és valótlan az az állítás, miszerint a szovjettel szemben Lengyelország imperialisztikus politikát folytat. A külpolitikai problémákkal végezve, a lengyel külügyminiszter a nemzeti kisebbségek problémájára tért át és arról szó szerint a következőket mondja:

— A lengyel kormány a legmesszebbmenő türelmességgel viselte a kisebbségekkel szemben és azok a kisebbségek, amelyek a lengyel állam iránt lojális magatartást tanúsítanak, minden

segekkel szemben és azok a kisebbségek, amelyek a lengyel állam iránt lojális magatartást tanúsítanak, minden

A közismert Chaplint senki sem ismeri

Miért szomorú mindig a világ legnagyobb nevetője?

Charlie a legnormálisabb egyén, akit valaha találkoztam. Olyan normális, hogy már szinte abnormálnak látszik, mert a normálisnak olyan foka, ami Chaplint jellemzi, már ritkaságszámba megy.

Chaplinnek egy nagy baja van, az, hogy ő a világon a legismertebb ember. Ha tekintetbe vesszük az összes korok nevezetes embereit, megállapíthatjuk, hogy egyiket sem ismerték a maga korában úgy, mint Chaplint. Chaplint ma mindenki ismeri, viszont ugyszólván senki sem ismeri a lényét alaposan.

Charlie tulságosan komolyan veszi magát

Nem akarom azt mondani, hogy Chaplin kiábrándult, életunt ember. Nem az, mert hiszen rengeteg dolog iránt érdeklődik, csak épen hiányzik belőle az élet élvezéséhez szükséges kis frivolitás, hiányzik belőle az a tehetség, hogy az élet apró, könnyed örömeit élvezze.

Chaplin, a legtöbb embertől eltérően, mindig nagyon komolyan veszi magát. Egyszer azt mondta nekem, hogy mindenkit úgy lehet a legjobban megítélni, hogyha feladjuk neki ezeket a kérdéseket: mivel töltöd a szabad idődet, mivel töltöd estédet?

— Ha ezekre választ ad valaki — mondotta Chaplin — akkor kitarul előttünk egész lelkivilága.

Chaplin maga nagyon komolyan veszi ezt és nagyon komoly dolgokra használja fel szabad idejét. Műveltségét maga szerezte meg, épen üres óráiban. És a stúdió kívül is mindig intenzíven foglalkozott azokkal a dolgokkal, amelyekkel tökéletessé fejlesztette művészetét.

A gyerekes Charlie

Van Amerikában egy társadalmi egyesület, amelynek neve: „The Shriners“. Ennek az egyesületnek tagjai ünneplés alkalmakkor török ruhában járnak. A Shrinerek legutóbb Hollywoodban tartották meg évi nagygyűlést, Chaplin és még néhányan a híres

tekintetben élvezik a lengyel kormány pártfogását. Így például elsősorban a zsidó kisebbség. A fehérorosz és ukrán kisebbségekhez való viszonyunk is javulást mutat az utóbbi időben és az egész kisebbségi kérdés már rég megoldást nyert volna, ha külső ellenségek a kisebbségeket nem izgatnák Lengyelország ellen. (?)

— A legnehezebb a német kisebbség kérdésének elintézése. A német kisebbség Lengyelországban ugyan igen esakély (?), azonban kitűnően van megszervezve és élvezzi Németország pénzügyi támogatását. A német kisebbség helyzete elsőrangú, mert scholsem élveznek a kisebbségek annyi jogokat és kiváltságokat, mint Lengyelországban. Ennek ellenére a német kisebbség állandóan tüntet elégedetlenségével, ami azonban nem a valódi helyzet kifejezése, hanem politikai propaganda eszköze abból a célból, hogy külföldön olyan látszatot keltsen, miszerint a jelenlegi határok kizárják Németország és Lengyelország békés együttműködését.

Café Montmartre ablakából néztük a jésti felvonulást.

Körülbelül egymillió Shiner jött el Hollywoodba és ezek pompás jelmezekben, ragyogó fátylakkal, zenével, lobogó zászlókkal vonultak végig előttünk. Charlie olyan boldogan nézte őket, mint egy kis gyermek a cirkuszi felvonulást.

— Micsoda színek, micsoda változatoság — mondta lelkesen. Milyen má-

sok az emberek, ha nagy tömegben vannak.

Aztán hirtelen megint elkomolyodott és megint a nagy filmember szólalt meg belőle.

— Ilyesmit a film sohasem tud produkálni — mondta szomorúan. Itt a tömeg, a színek és a zajok kavargása végtelen és eleven. Semmiféle reprodukáló művészet nem tudja ezt az élő tömeget visszaadni.

Chaplin — a szomorú angol a rohanó Amerikában

Charlie Chaplin még mindig angol állampolgár, annak ellenére, hogy régóta él Amerikában. Nagyon szereti hazáját, Amerika tetszik neki, de hazáját szereti.

— Csak az a kár, hogy olyan erős a kasztrendszer Angliában — mondotta egy alkalommal Chaplin, amikor össze hasonlítottuk a két ország állapotait — Angliában rettenetesen nehéz kiválni a tömegeből és magasabb polcra vergődni.

Érdekes, hogy utóbbi filmjeiben mindig előfordul valamilyen formában az angol zászló. Az Aranylázban a kis jakunyó falára volt felragasztva papírból. Ez is mutatja, hogy mennyire szereti Chaplin Angliát.

Ha Chaplinre gondolok, mindig úgy látom magam előtt, amint ül a Café Montmartre egy sarokasztalánál, egy kis csésze kávét iszik és olyan arccal nézi a körülötte kavargó színes tömeget, mint akinek már alig vannak illúziói. Nagyon szomorú ember Chaplin és ez annál különösebb, mert hiszen ő a világ legnagyobb nevetője. Még sohasem volt a világon humorista, világkacagató, aki olyan szomorúan tudott volna egy magányos sarokban üldögélni, mint ő.

Hogy az újév jól kezdődjék, elhatároztuk egy

14 napos leltári kiárusítás

megtartását, ami annyit jelent, hogy az

összes raktáron levő áruk nagy árengedménnyel

kerülnek eladásra.

Ez nem üres reklám, hanem valóság.
Tegyen próbavásárlást.

Succ. Magazin SPITZ Cluj, Reg. Ferd. 13.

MOST JELENT MEG!

Dr. ROHN HILBEL: A palesztinai kolonizáció

Az első magyar nyelvű könyv, amely összefoglalva ismerteti:

- A föld jelentőségét a zsidó nép életében;
- a palesztinai kolonizáció történetét és módszereit;
- a palesztinai kolonizáció közgazdasági problémáit.

Ára 60.— lej. — Megrendelhető: Az Uj Kelet könyvosztályában.

Postai küldeményeknél
20% engedmény!

Vegyileg fest, tisztít CZINK, Cluj.

Postai küldeményeknél
20% engedmény!

Kelet tudósítási piac kapcsolatos és a valószínű hír is kerül magát például Adriai Biz Bukarestbe vetkeztetést jüleg az Ad Agricola bi intézete.

dott stádium körök a Kó nagy olasz nione Adria harcának t

A Foncia Banca Agra a Dacia Ro valamint a alapították

nione Adeia koncernjébe szerződés é volt területel

ciére Alalan leti stokkját ban természet követi viseltetik

Brancovici rala vezérig igazgatóságá vábba Sextij

az erdélyi r Escra Aurel a majoritás Agrara képe

bea, a Banca Rinnione Ad ciére budape seli, míg az kultuszminisz

am folyik h végrehajtó-bi síle, a Banca nyenesek kép

nistrateur d intézefnél, a lig Josef Po gatója képvis

Miután tel az összes ére az Agrícola, dapesti Fonci tel rendelkez érdekettek kó

DEVIZA

Zürich	—
New York	—
London	—
Páris	—
Milano	—
Prága	—
Budapest	—
Belgrad	—
Bukarest	—
Varsó	—
Bécs	—
Berlin	—

Közgazdaság

Nem készül fuzió a Fonciera, Agricola és az Adriai biztosítók között

Illetékes helyen kategórikusan cáfolják az elterjedt híreket

(Cluj-Kolozsvár, január 15. Az Uj Kelet tudósítójától.) A romániai biztosítási piacon megindult változásokkal kapcsolatosan igen sok ellenőrizhetetlen és a valóságnak nem mindig megfelelő hír is került forgalomba. Sokáig tartotta magát például az a verzió, amely az Adriai Biztosító Társulat központjának Bukarestbe való költözéséből azt a következtetést vonta le, hogy ezzel egyidejűleg az Adriaihoz tartozó Fonciera és Agricola biztosítók beolvásztják a főintézetbe. Ezt az állítást igen előhaldott stádiumban levő tranzakcióval egyes körök a Keleten leginkább érdekelt két nagy olasz biztosítási koncern, a Rionione Adriatica és a Generala Biztosító harcának tüntették fel.

A Fonciera Általános Biztosító, a Banca Agrara kolozsvári pénzügyintézet és a Dacia Romania, Agricola, Generala, valamint a Nationala biztosítójintézetek alapították 1922-ben. Az intézet a Rionione Adriatica olasz biztosítótársaság koncernjéhez tartozik és a trianoni békeszerződés értelmében a Romániához csatolt területeken átvette a budapesti Fonciere Általános Biztosító Intézet Rt. üzleti stókjait. A Fonciera igazgatóságában természetesen a szoros érdekkapcsolat következtében a mai napig is képviselik magukat az alapítók, így Brancovici Emil, az Agricola Biztosító vezérigazgatója; S. Saniélevici, a Generala vezérigazgatója tagjai a Fonciera igazgatóságának is, amelynek tagja továbbá Sextil Puscaru egyetemi tanár, az erdélyi részvényesek képviseletében, Esca Aurel vezérigazgató az alapítók és a majoritás felett rendelkező Banca Agrara képviseletében, továbbá Sgimbea, a Banca Centrala igazgatója. A Rionione Adriatica vezérigazgatója képviseli, míg az intézet elnöke Vlad Aurel kultuszminiszter, aki azonban jelenleg nem folyik be az intézet vezetésébe. A végrehajtó-bizottság tagjai Osvada Vasile, a Banca Agrara és a romániai részvényesek képviseletében, aki mint adminisztrateur délégué tevékenykedik az intézetnél, a külföldi tőkecsoportot pedig Josef Posselt, a Rionione bécsi igazgatója képviseli.

Miután tehát a Fonciera vezetésében az összes érdekeltek, tehát az Adriatica, az Agricola, a Generala, továbbá a budapesti Fonciere is megfelelő képviselettel rendelkeznek és a viszony az egyes érdekeltek között a legbarátságosabb és

a legbensőségesebb, — az illetékesek feltevése szerint — nem látszik szükségessége annak, hogy a jelenlegi vezetőség összetételében bármely változás is történjen és az intézet akár fuzió útján, akár pedig más tranzakcióval változtatson jelenlegi organizációján.

A fuzió hírek valószínűleg azért terjedtek el, mert az Adriatica székhelyének Kolozsvárról Bukareszbe való áthelyezésével az Adriatica adminisztrateur déléguéja ugyanaz a Brancovici Emil lett, aki a Foncieránál is az igazgatósági tag és vezérigazgatója az Agricola Biztosítónak. A fuzió megvalósítása egyébként is a Banca Agrara és a romániai részvényesek beleegyezése nélkül annál kevésbé valószínű, mint a Banca Agrara és a romániai részvényesek birják a részvényállományuk 60 százalékát és így abszolút majoritást felett rendelkeznek.

A kolozsvári kirakatverseny zsűrije. Kedd este öt órakor kezdte meg működését a kolozsvári kereskedelmi és iparkamara által rendezett kirakatverseny bírálóbizottsága. A zsűri tagjai a kamara részéről Pop Sever, mint elnök és dr. Lorda Emil titkár, a kereskedők részéről Bíró Andor, Pascu Valér és Barta Ferenc, a Sfatul Negustoresc és a várcs képviseletében Tufti Richárd aj polgármester, a román újságírószervezet részéről Corneli Codorcea, a kisebbségi újságírószervezet részéről pedig Walter Gyula főtítkár. A zsűriben képviselve van egy-egy delegátussal a román és a magyar színház is. A bizottság mindennap délután öt órakor mintegy 30 cég kirakatát bírálja felül. A kirakatok osztályozása egyénileg történik minden egyes zsűritag részéről és öt egységgel. Az a kirakat, amely a zsűri részéről a legtöbb egységet kapta, kerül ki győztesen a versenyből, amelyet végérvényesen a vásárlókö-zönség által a főtéren felállított urnákban elhelyezett szavazócédulák összessége fog eldönteni. A legsikerültebb kirakatok tulajdonosait oklevéllel tünteti ki a kamara, míg a kirakatrendezők 500-3000 lejes díjakat fognak nyerni.

Készül a tisztességtelen verseny elleni törvény. A tisztességtelen versenyről szóló törvény előkészítő bizottsága Th. Orghidan elnöke alatt ülést tartott, amelyen teljes egészében magáévá tette a kereskedelmi és iparkamara országos szövetsége által kidolgozott előtervezetet. Az elfogadott javaslat szerint az új törvény szigorúan üldözni fogja a tisztességtelen verseny következő megvalósulásait: az áru eredetének megnevelését, a hólabdarendszert, a tulajdonnal összekötött áruajánlatot, a valótlán hirdetések, az alkalmazottaknak nagyobb fizetés ígéréssel való átcsábítását, valamint a kereskedelmi és gyártási titkok megsértését. A javaslat Madgearu miniszter, illetve a minisztertanács hozzájárulása után rövidesen a parlament elé kerül.

Uj vámtarifa lépett életbe Palesztinában. December 24-én a palesztinai kormány új bevételi vámtarifát léptetett életbe. Az új vámtarifa egyes árukra speciális illetékeket állapít meg, viszont az értékvámok legnagyobb része változatlan maradt. A vámemelés elsősorban olyan cikkekre vonatkozik, amelyeket az országban is előállítanak és feldolgoznak. Így például a cement vámját különként 0.6 milről 0.85 milre, a csokoládé és csokoládépor vámját 30 milről 40-re, illetve 40-ről 60-ra, a dobozos kakaó vámját 1 kilogram súlyig 15-ről 25 milre, 1 kg. súlyon felül 10 milről 20-ra, a nem palackozott likörök és alkohol vámját literenként 160 milről 200-ra, a szappant 7 milről 10-re különként, a motorüzemanyag vámját 8.80 milről 10 milre literenként, a kondenzált tej vámját különként 3 milről az érték 8 százalékára emelték, a művaj és növényzsíradék vámját 8 milről 10 milre emelték fel különként. A természetes vaj vámját viszont 25 milről 20 milre szállították le. Az új vámtarifa általánosságban értékes védelmet jelent Palesztina legfontosabb új iparágainak.

Könyvelési és üzleti könyvek
különleges vonalzását készíti a **Cartea Românească** könyvgyár — Cluj pontosan, jól és olcsón

APRÓHIRDETÉSEK

Egyesület közlésnél egy szó 5 lej, vastagabb betű 10 lej. Legkisebb apróhirdetés 5 lej. Álláskeresőknek 30 százalék kedvezmény. Apróhirdetések díja előre fizetendő. Jellegű levelet csak úgy továbbítunk, ha portó bélyeg mellé elve van. Eljegyzési hírek díja 25 lej, előfizetőkné 150 lej.

Különbejárati csinosan butorozott szoba kiadó. Wesselényi-u. 22, I. emelet.

Perzsaszövszékelt megvételre keresek. Cimeket a kiadóba kérek.

Máramaroszigeten a legjobban Wiesel Samu orth. köser bodegájában érkezik.

5 évi irodagyakorlattal bíró és pénztárkezelésben perfect, gépirásban és könyvelésben jártas nő állást keres. Cim a kiadóban.

Órákönyvelést vállal nagyvállalat főkönyvelője. Cim a kiadóban.

Fogtechnikus, perfect arany, kausuk munkas megyeszékhelyre azonnali betépesre kerestetik. — Ajánlatokat „Perfekt” jellegre a kiadóba.

Egy fiatal papirkereskedő azonnali betépesre kerestetik. Goldstein Jakab Dej.

Üzletvezető, ki a korfektio szakmában jártas azonnali betépesre kerestetik, előnyben részesül, aki az országos három nyelvet bírja. Ugyanott egy szabász, aki a férfikonfekció szabást jól érti, azonnal felvételt Ajánlatok bizonyítvány másolatokkal: I e lap kiadóhivatatalához „Férfikonfekció” je igé alatt címzendők.

Kedvező alkalom!
Temesváron a főtéren egy **férfi ruházatot** teljes berendezéssel és keves áruval, családi ok miatt, kedvező feltételekkel átadó. — Érdeklődni: Dr. Ignatie Aranyosi úrnál Timisoara I. Buv. Regina Maria 4. szám.

Egy különbejárati szoba butorral vagy anélkül azonnali kiadó. Györgyfalvi-u. 27

Gyorsírtást jó módszerrel olcsón látnok. Cim a kiadóban.

Az Erdélyi Keren Hajjeszód nagynevű vendégének, Dr. Abeles Ottó, a Wiener Morgenzeitung v. főszerkesztőjének művei:

Die Genesung

Költemények. Ára kötve 60 lej.

Besuch in Erez Israel

A szerző legutóbbi palesztinai tanulmányútjának leírása. Ára kötve 62 lej.

Kaphatók az Uj Kelet könyvosztályában.

Rádiózik? Jár operába?

akkor nem nélkülözheti a legújabb

Operaismertetőt

Az opera és zeneirodalom remekműveit kimerítően ismerteti és nagyszámú kottapéldánnyal illusztrálja.

Eddig megjelent:

- Gounod: Faust — 34.—
- Wagner: Lohengrin — 34.—
- Bizet: Carmen — 34.—
- Verdi: Aida — 34.—
- Puccini: Turandot — 34.—
- Erkel: Bánk bán — 34.—
- Mozart: Figaro lakodalma — 63.—
- Poldini: Farsangi lakodalom — 34.—
- Leoncavallo: Bajazet — 34.—
- Thomas: Mignon — 34.—
- Erkel: Hunyadi László — 34.—
- Puccini: Tosca — 34.—

Kaphatók az UJ KELET könyvosztályában.

TÖZSDE

A piac változatlan

DEVIZÁK	Valutapiac 1929 január 15 (Rador)								
	Kolozsvár	Zürich		Páris	Bukarest	Budapest	Bécs	Prága	Newyork
		Nyitás	Zárta						
Zürich	3215-3216	—	—	49250	8215	11027	13687	65015	1924
Newyork	166-167	51995	51990	2560	166.5	57395	71150	3380	—
London	806-807	2522	2522	12428	807	2781	345112	16396	48503
Páris	652-654	2031	2031	—	652	2239	2779	13204	391
Milano	874-875	271950	2720	134	872	299950	3722	17686	52325
Prága	492-493	153920	153950	—	495	1697	210575	—	26
Budapest	2902-2905	906750	905750	—	2910	—	12402	58935	—
Belgrad	—	91250	91275	—	993	1007	1249	5935	176
Bukarest	—	312	312	1545	—	344	42756	2031	60
Varsó	—	5820	5820	—	19	6427	7972	37895	—
Bécs	2340-2342	7304	730750	—	2347	8060	—	47502	—
Berlin	3965-3968	12351	12356	—	3976	13626	16918	80310	—

Száz lej árfolyama: (utó) Zürich 312, Páris 1545, Budapest 344, Bécs 42700, Prága 2031

Hirdessen az Uj Keletben

SZABO IMRE UTIJEGYZETEI

ATHÉN FELLEGVÁRA

29

Az Akropoliszt a maga tömegében és részleteiben ismertetni évek tanulmányát igényelné. Athén első óvárosa ez, ahol néhány ezeréves kőmaradványok és falak mellett későbbi századok templomainak és állami épületeinek falait, oszlopait, relífiit, szobrait és talapzatait lehet látni. A legrégebbi Athene-templom, a Hekatompedon alapkövei fekszenek itt, itt van valamelyik homlokzat relífié között Athene istennő feje abban az ábrázolásban, ahogy a klasszikus kort megelőző idők képfaragója kieszelte. Keskeny cikk-cakk díszével széles homloka körül, duzzadt és mosolyos ajkával, baljára omló hullámos hajával inkább akarta ábrázolni a fuvola föltalálóját, semmint a zivatar felhőjének és villámainak istennőjét. Itt van Euthydiosz templomi ajándéka, egy fiatal görög leány mellszobra, gyöngéd mosoly és frissesség, a formáknak az a melegsége és szimmetriája, amit ma is lát az ember a nemes görög familiák leánysarjain. És szemben állhat az ember a Propyleák egyszerű és nemes vonalvezetéssel faragott dór és ion márványoszlopaival, itt a Nike temploma, díszesebb, de nem épen komplikált pantelei márványból készített oszlopaival, itt a Parthenon épségben maradt oszlop sorával és mögöttük valahol a „cella” keleti részén látni lehet talapzatát annak az agyonékeltek szobornak, amit Phidias alkotott Atheneről aranyból és elefántesontból. Itt az Erechtheion, amelyhez hozzánevesztették a hat leányszobor által díszített apró csarnokot, itt vannak az Odion maradványai, ülések és falak és boltívek, itt van a Dionysos színház, beljebb láthatók az Olympion álló és heverő oszloptornyai és a közelben ott a Theseion, legépebb emléke a kétezernégyezer év előtti architektúrájának.

A klasszikus kor lelkének merész iveltet éri az ember, formakésztségét, az erő és szépség együttes ritmusát. Ez az első benyomás, amiről az ember az Akropoliszon nyugodtan számot adhat magának. Nyugodtan, mert e helyről száműzve a páthosz és romantika. Ami érzelmi momentum a márványtömbök, a szobrok, az oszlopfejek és talapzatok mögött megluzódik: egy benső parancs. Gondolkozz és érezz azokkal, akik ezeket alkoták! Minden része a dolgoknak maradék nélkül ki van képezve, sehol a készületlenségnek, a sutaságnak, a hiányosságoknak kicsiny rése. Minden visszafut önmagába. A teljes ember teljes munkája ez, részleteiben és egészében. Nézd messzibb távlatokból ezt a fellegvárat, amikor nincsenek lábaid előtt az omladékok és azt parancsolja beléd: légy nagyvonalú, légy büszke, sohasem kicsinyes! Bástyái ennek a városnak vakmerő dacolás a természettel. Mintha mondanák: ime, emberi akarat, emberi inak és emberi türelem meg tudja celszerűbben és formásabban csinálni a sziklát a természetnél is.

Mondják, Athén benszülöttet nem érdeklí különösen sem kulturhistóriai, sem világtörténeli szempontból: sem az Akropolisz, sem a csodás Theseion, Diogenes-képi, szakállas papok, hetven egynéhány esztendővel a vállukon, sétálnak a város fehér, széles kövein és még nem vettek annyi fáradságot és

időt maguknak, hogy fölnezenek kissé arra a sziklás dombra, ahol saját fajtájuk művészeti és építészeti csodái tárnak meg.

Bizonyos, hogy ebben az állításban több a malícia, mint az igazság, de az is bizonyos, hogy amikor én mentem fel konstantinápolyi barátommal a pompásan megépített, megöntözött, sőt megolajozott uton, csupa turista — főleg angol és amerikai — cihelődött felém. Nem a dialektusok különbözőségéről lehetett felismerni az amerikaiit, hanem a klasszikus emlékekkel szemben elfoglalt álláspontjáról.

Szikár, magas ember ment feleségével mellettünk, kurtára nyírott, összes hajja molett hölgygel, aki különösképen az egész uton alig beszélt, ellenben az ura egyre dohogott és ki sem vette szájából a kurtá fapipát.

— Mi közöm nekem ezekhez a régi ódságokhoz! Muzem és mecset és dóm, még egy régi fal, még egy besüpedt kápolna a tizenharmadik századból. Elegendem volt! És most ide cipelsz az oszlopokhoz. Ezekhez a lomfárba való haszontalanságokhoz!

Nyugodtan felelt az asszony és eleje tartotta a Baedeckert.

— Lásd, ez a könyv is mindennel fontosabbnak ajánlja Athénben az Akropolisz megtekintését.

— Ez a könyv egy üzlet. Bizonyára ajánlja, hogy az ember a közeli hotelben szálljon meg. Nézz csak utána!

Megállottak. Az asszony alaposan olvasta az apróbetűs sorokat.

— Nem hotel ajánl, hanem az egyik vendéglőt, amelynek terraszáról jó távcső segítségével el lehet látni a piruszi partokig.

— A partokra sem vagyok kíváncsi. Kíváncsi vagyok arra, hogy abban az átkozott vendéglőben miért adtak ma délben olyan gyalázatos roszbőföt. Mintha sakál husából készítették volna! Amerikaiak voltak.

Az angolok — tíz személyből álló csoport volt — már egészen másképpen ítélte meg az Akropoliszt. A vezetőjük — Cook egyik embere — a konferánzába humort igyekezett vegyíteni, de egy hölgy, akinek feketekeretes szemüvege volt az orrán, udvarias eréllyel megfékezte.

— Nem kabarába löttünk ide, hanem azért, hogy tanuljunk. Tessék, tartsa magát a tárgyhoz és mondjon el nekünk mindent, amit erről a helyről tudni kell.

— I beg your pardon! — mentegőzött az idegenvezető — de nekem elvém, hogy szórakoztatva tanítsak.

— Fűtyülök az elveire! — jegyezte meg egy kövér ur a társaságból. Tessék tárgyilagosan előadni a tudnivalókat, a szellemességeit tartsa meg a franciák számára.

— Ahogy parancsolják. — udvariaskodott tanyarul a szegény humorista, aki nagy belső kinok között most már egészen objektív módon magyarázgatótt az omladékok előtt.

Befejezte az egyes helyeken a monológját, néhányan lejegyezték szavait, aztán ment feljebb, ügyesen, gyakorlatlan. Mint kőszáli zerge ugrott a köveken és nem figyelmeztette a társaságot a kényesebb helyekre. Többen meg-

esustak és lebuktak. A goromba, kövér turista is elvesztette egy sikos kő alatt egyensúlyát, leesett és véresre horzsolta a kezeit.

Az ördögi mosoly, ami végigtutott az idegenvezető ajka alatt, méltó volt Praxiteles vésője alá.

Az Akropoliszra gyalog, vagy autotaxin járnak az emberek, inkább gyalog, mert igazán kár a lejtő különböző pontjairól nyíló kilátást mozszerű gyorsasággal elfutamatni. Amikor az ember följut, ott látja a Lykabettos hegyet, egy kupot, monostorral az ormon, messziről feketéllő erdőkoszorútól övezetten. A

Késműves, orvosi műszerész, nikkelező-telep!

Fried Jenő

Strada Matei 2. szám.

Acélarukülönlegességek raktára, kocsolyák gyári árban, nagy választékban. Sakterekék, konyhakések, ollók, zsebkések, borotvák a legjobb minőségben kaphatók.

hegy lábánál terül el a város egyik része, kültelek, apró, simafödélű házakkal, semmi zsvaj, álmos nyugalom. A templomokhoz való bejáró előtt autotaxik, egy tucat fotografus, az Akropolisz és Theseion között mozivászon. Esténként szabad mozielőadások.

A domborfejek és karyatidák ilyenkor (a romok szerelmesei mondják, akik holdfényes este is ott járnak) mosolyogni szoktak.

(Folvt. köv.)

INGYEN

KAPJA A MIKSZÁTH-díj nyertes regényét, ha nyomban megrendeli a

15 KÖTETES

„KIVALASZTOTTAK” sorozatot. — A sorozat a ma élő legnagyobb írók legújabb műveit foglalja magában és pedig:

G. HAUPTMANN: A démon

J. KESSEL: RONGYOS HERCEGEK

WASSERMANN: A Mauritius eset

(Két kötet)

SCHNITZLER: Teréz MAURIAC: SORSOR

WERFEL: Az érettségi találkozó

CONRAD: Öreges és fiatalok — WALPOLE: Harmer John p. híralysága

GIDE: Pásztorének — WELLS: Mr. Blettsworthy a Kannibálok szigetén

MEYRINCK: A nyugati ablak angyala

RNUT HAMSUN: Csavargók

A 15-ik ingyen kötet a Mikszáth-díj nyertes regénye. Összesen kb.

4800 OLDAL

Csupa új regény, amely most kerül először a magyar olvasókörzéség elé, valamennyi kitűnő fordításban, pompás kiállításban, **finom, fehér, könnyű, kék vászonkötésben, aranynyomással.** — Bármely kötet bontó ára 82 lej, kötve 122 lej, de aki a sorozatot az általi szelvény felhasználásával **nyomban megrendeli, kötetenként**

fűzve 62 lej, vászonkötésben 88 lejért azonkívül a sorozat tizenötödik kötetét **INGYEN** kapja. November végétől havonta két kötet jelenik meg. — Itt a kész rendelőlapp:

T. Librăria LEPAGE könyvkereskedés — Cluj-Kolozsvár

Megrendelem a „KIVALASZTOTTAK” regénysorozatot 15 kötetben. Havonta két kötetet veszek át, kötetjét **fűzve 62 lej, kötve 88 lej kedvezményes árban.** A 14 kötetre a 15-iket ingyen kapom. — Két könyv árát havonként előre beküldöm (portó 12 lej), havonta tessék utánvéttel küldeni (portó 20 lej). — Személyesen veszem át.

Név és foglalkozás: _____-én beküldtem _____ lejt.
Pontos cím: _____
U. K.

KIADÓK
St
SZERKES
Éjjel
ELOFIZI
Egés
Félv
Negy
Egy

X évf

1929

* 56

Goga

1923 decet
az egyetem
tartott a H
a marsoló t
belügmínsz
nem túlságo
mint öt év
szórol-szóra
dotta el a
most is h
idegenekről
országot és
hogy kufars
tozzanak.

Akkor eg
tegnap harr
levezett le
ket, hogy k
genek alatt
nek a diáks
még egyéb,
tételt is tar
és a sorok i
toria-szállod
haviant, hog
nélyesen ké
szavakkal to
zolt szavain

Goga Octa
házban egy
irtó hadjára
mondotta n
nem a zsidó
polgárokat é
elhinni, mer
nusan klap
az antiszemi
számával, m
külföldi álla
tadta meg a
oldalról igye
— Híve
— kérdeztük
De Goga C
közösi lehet
ezeket válas

— Nem
tizmasnak,
propagálás

Nemcsak
megismélti
ezer parazit
getett, sietet
alatt idegen
hiszi el neki
idegen állam
den oldalról
támadásokat
pélyesen kij
El kell ost
— amelyet a
jesztett. Nem
engem antis
elvéimel és

Hogy azon
Goga Octavi
kor is és va
zonyítására
hány hangza
Keletnek a
Goga előadá
meg.

Romboló
sitóttak
gresszust!